

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İki Âlemde Cennet

A L İ
R A M A Z A N
D İ N Ç

2 0 2 4 İ S T A N B U L

Aranan Kimlik

ALİ
RAMAZAN
DİNÇ

MAVİ YAYINCILIK

ISBN: 978-605-9899-41-3

Yayıncı Sertifika No: 13757

Genel Yayın Yönetmeni: Hasan Taha DİNÇ

Yazı İşleri Müdürü: Hasan HAFİF

Dipnotlar: İdris KOCABAŞ - Büşra H. BİÇGEL

Tasarım: Ali BIYIKLI

© **ABY MEDYA GRUP**

İkinci Baskı İstanbul, 2024

Baskı ve Cilt: Step Ajans Matbaacılık

Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11

Bağcılar – İSTANBUL

Tel: 0212 446 88 46

Matbaa Sertifika No: 45522

Yazışma Adresi:

Dervişali Mah. Uçbey Sk. No: 7/2

Edirnekapı-Fatih-İSTANBUL

Tel: +90 212 635 83 95 – 96

e-mail: info@maviyayincilik.com

©Bu kitabın yayım hakları saklıdır. Yayıncıdan izin alınmadan kısmen veya tamamen çoğaltılamaz veya yayımlanamaz.

İçindekiler

Müellif Hakkında	4
Takdim	6
“O” (sav).....	9
Gell.....	12
Müslüman Ol, Kurtul!.....	14
Hayâta İslâmî Dokunuş	18
Rabbim Sana Sığındık.....	22
Kırk Gün.....	25
Bereket Gecede	28
Huzur Ehli.....	30
Mânevî Baba.....	36
Nimet Olan.....	40
Yaşasaydı.....	44
Müstesna Bir Velî.....	47
Âlimler Meclisi.....	49
Mârifet Okulu.....	53
Esmâ'da Esrâr	64
Ufukta Görünen	68
Gerçek Hayat	72
Gurbet.....	74
Amel	77
Emânet.....	82
İki Âlemde Cennet	84
Kıyamet.....	88
Ölüm ve Ötesi	90

Müellif Hakkında

Nüfus kayıtlarına göre Ali Ramazan Efendi, 01.04.1957 yılında Kayseri'nin Yahyalı ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Yahyalı'da, orta ve lise öğrenimini Kayseri İmam-Hatip Lisesi'nde, lisans öğrenimini ise Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde (İslâm Enstitüsü) tamamlamıştır. Öğrencilik yıllarında özel hocalardan Arapça derslerinin yanı sıra fıkıh, hadis, tefsir dersleri de almış olan Ali Ramazan Efendi, küçük yaşlardan itibaren Mahmûd Sâmî Ramazanoğlu'nun (k.s) özel ilgi ve alâkasına muhatap olmuştur. Kısa bir süre Van Erciş'te Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde vaizlik yapmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında birçok konferanslar vermiş, inceleme ve araştırma maksadıyla Avrupa ve Afrika ülkeleriyle beraber Türk Cumhuriyetlerine gitmiştir.

1988 yılında Ankara'da Safa Vakfı'nın **kuruluşuna öncülük yapan Ali Ramazan Efendi**, 1993 yılında Yenidünya Dergisi'ni, 1995 yılında Mavi Yayıncılığı, 2007 yılında Verenel Derneği ve Seyr Fm'i kurmuştur. 2010 yılından itibaren İstanbul Elif Efendi Dergâhı'nda tasavvufun, Kur'ân ve sünnet bağlamında anlaşılabilmesi için faaliyetler yürütürken, bir yandan da

Dini İlimler ve Değerler Araştırma Merkezi (DİDAR), Ehl-i Sünnet Âlimler Birliği (ESAM), Genç Safa, Yediülya Web Sitesi, Özel Safa Okulları, Özel Safa Kelebek Anaokulu ve Kreşleri, Cahit Zarifoğlu Bilgi ve Hikmet Evi, Seyr Tv gibi kuruluşlara öncülük etmeye devam etmektedir. Ali Ramazan Efendi'nin, Manevî Yolun Esasları, Kemâlât, Kemâle Dair Sohbetler, Manevî Yolculuk Seyr u Sülûk, Yansımalar, Gönül Beytul-lahtır, Hakkı Seven Âşıklar, Gönül Neşvesi, Gönül Gözüyle Hac ve Umre isimlerinde basılmış kitapları ve Yenidünya Dergisi'nde üç yüz elliye yakın yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Tasavvufu, **“Kulun vakit içinde, o vakte en uygun şeyle başbaşa olması...”** şeklinde anlamış, günümüz insanlarına en öncelikli olan şeyin akîde eğitimi olduğunu belirtmiş; takvâyı **“îmandan îslâm'a, îslâm'dan ihsâna yükseliş”** olarak tanımlamıştır. Kafalar arınmadıkça kalplerin durulmayacağını, kalpler durulmadıkça da salih bir toplum oluşmayacağını ifâde etmiş ve bu münâsebetle de dâimâ ilkeli bir çalışma sergilemiştir.

Ali Ramazan Efendi'nin, Hacı Hasan Efendi'den aldığı Nakşibendiyye ve Kâdiriyye icazetlerinin yanı sıra Sayın Muhammed Fadıl Geylânî'den biri “Kâdiriyye İcazeti” diğeri de “İlmiyye İcazeti” olmak üzere iki adet icazetnamesi daha bulunmaktadır. Makalelerinde Hacı Hasan Efendi (ks) tarafından kendisine verilen ve “sancaktar” anlamına gelen, **“Alemdâr”** mahlasını kullanan Ali Ramazan Efendi, irşad faaliyetlerine devam etmektedir.

Zât-ı âlilerine bu güzel gayretlerinden dolayı şükranlarımızı arz ederken, daha verimli çalışmalar için uzun ömürler vermesini Rabbimiz Teâlâ'dan niyâz ederiz.

Takdim

İnsan Sanatkârları İki Cennete Adam Yetiştirirler

İnsan, Yüce Rabbimizin *Ellerimle yarattım, canımdan can kattım* buyurarak şereflendirdiği en şerefli varlıktır. O, Yüce Rabbin celâl ve cemâl sıfatlarının tecelli ettiği en mübarek varlık olduğu gibi, çok yönlü bir varlıktır da. Onun eğitimi de kolay değildir. Bu yüzden insanın eğitimini, bizzat Yüce Yaratıcı kendisi yapmış ve *Âdem'e eşyânın bütün isimlerini, insana bilmediğini öğreterek* insanlığı eğitmiştir. Bizi bizden daha çok seven Rabb-i Rahîmimiz, ilk insanın imtihan için dünyaya gelişiyle beraber de kadınlı erkekli olarak çoğalan insanlığı vahiysiz ve Peygambersiz bırakmamıştır. Onun için ilk insan ilk Peygamber olmuş, ilk kitap da (sahifeler) ona verilmiştir. İnsanlık dünya sınav salonuna rehber Peygamberi ve düstur kitabıyla gelmiştir. Kitap yazmış, Peygamber anlatmıştır. Kitap usûlü vaz'etmiş, Peygamber de fûrû bizzat hayatıyla göstermiştir. İlk Peygamberden Son Peygambere kadar hâl bu şekilde devam etmiştir. Yüce Rabbimiz, insanlığı rehbersiz ve vahiysiz bırakmamıştır.

Yüce Rabbimizin insanlığa gönderdiği Peygamberler, Allah'ın kullarını istikamet çizgisinde tutan, bu çizgiden sapanları da yeniden bu çizgiye getirmek için çırpınan Gönül Doktorlarıdır. En son peygamber olan Ahir zaman Peygamberi, nübüvvet elbisesini giydiğinde kendisine gelen ilk vahiylerde önce *Ey örtüsüne bürünüp içine kapanan, kalk ve gece boyu yahut biraz az veya biraz fazlasıyla gece ibadetine kıyam et, namaz kıl, Kur'ân'ı tertîl üzere oku, zikret, zîrâ önünde seni bekleyen uzun ve ağır işler vardır* emrini almıştır. Aslında

Müzzemmil sûresinin bu âyetlerinde ondan istenen kendisi için kalkması ve büyük mücadele ve mücahedeye kendini hazır etmesidir. Bu âyetlerden hemen sonra gelen Müddessir sûresi âyetlerinde ise *Ey örtüsüne bürünüp uzlete/evine çekilen, kalk ve uyar* emriyle bu sefer insanlık için koşturmaya hazır olması istenmiştir. Bu iki emir doğrultusunda Peygamberimiz sallallâhü aleyhi ve sellem yirmi üç yıllık peygamberlik hayatında geceleri kâim olmaya, gündüzleri de Rabbin yolunda koşturmaya devam etmiştir. O, *sana yakîn/ölüm gelene kadar Rabbine kulluk ve ibadete devam et* emri doğrultusunda son nefesini verinceye kadar hep bu yolda olmuştur.

Peygamber vârisi gerçek âlimlerin gayesi de budur, onların takip etmeleri gereken yol da budur. Onlar da insanları eğitmek için durup dinlenmeden koştururlar. Onların gönüllerine dokunurlar, ruhlarını eğitirler, nefislerini tezkiye ederler. Elbette kolay değildir işleri. Ne var ki Peygamber Vârisi olmak da herkese nasip olmaz. Kutlu Medine’de kurulacak olan Gönüller Devleti de Mekke’deki Akabelerle başlamamış mıdır? Hicret öncesi Mekke’nin karanlık geceleri Akabe’de söz veren sayıca az, lâkin keyfiyetçe cihana meydan okuyan o asil yürüyüşle başlamamış mıdır? Gecenin karanlığında Akabe’de verilen o sözlerle yürüyüş başlamış, artık ondan sonra kervanın önüne çıkan hiçbir akabe/yokuş, yürüyüşü de yürüyenleri de durduramamıştır. O gönül doktorları, hâzik bir sanatkâr hassasiyeti ile muhataplarını alırlar, gönülden söyledikleri tatlı sözleriyle gönüllere hitap ederler, samimiyetle yazdıklarıyla gönülleri işlerler, anlaşılır üsluplarıyla beyinleri dokurlar, örnek hayatlarıyla izleyenlerine mihmandarlık ederler. Onların bu kanat çırpışlarında aşk vardır, heyecan vardır, ruh vardır, can vardır.

Bu kutlu yürüyüşte mesafe katedebilmek için, söylenenler gönülden dile gelmeli, yazılanlar gönül ve beyin teknesinde gözyaşı ve alın teriyle yoğrulmalı, en güzel ambalajla muhataplara sunulmalıdır. Bu ise azim ve sabır ister, bıkmadan

usanmadan kesintisiz say ü gayret ister. Bunun için Rıza-ı Bârî uğruna bu yola baş u cân koymak gerekir. Baş u cânâ kıyamayanlar, gece gündüz rahatlarından geçemeyenlerin er meydanında uzun süre kalmaları, nefis ve şeytanların sırtını yere getirmeleri imkânsızdır.

Biz inanırız ki kâfirler, müşrikler istemese de Yüce Allah nûrunu tamamlayacak, kıyamete kadar da bu dîn-i mübîne hizmet edenler var olmaya ve Rabbin yolunda koşturmaya devam edecektir. Onların bu azmini ve kararlı yürüyüşlerini durdurmaya zalimlerin gücü yetmeyecek, onların yaktıkları meşaleleri ins ve cin şeytanlarının örümcek ağından zayıf, sivrisinek vızıltısından cılız nefes ve sesleri söndüremeyecektir.

Hayat Düsturumuzun iki başat kelimesi Kur'ân ve Kitaptır. Yani o, sürekli okunan ve yazılı olandır. Onun ilk fermanı *Yaratan Rabbin adıyla oku* emridir. Onun ilk âyetlerinde *Oku, senin kerem sahibi Rabbin kalemle öğretendir* cümlesiyle kaleme dikkat çekildiği gibi; ilk sıralarda inen sûrelerinden birinin adı da Kalem'dir. Bu sûrenin ilk âyetinde *Kaleme ve kalemle yazarların yazdıklarına yemîn* edilerek kalemşörlüğün sorumluluğuna işaret edilmiştir. Aslında bu vurgular, bu dînin söylemle birlikte kitâbî olduğunun da ispatıdır. Onun için hem okuyacağız, hem yazacağız. Yazacağız ki zâyi olmasın, tahrif ve tebdile uğramasın. Okuyup ezberleyeceğiz ki satırlarda kalmasın, sadırlara işlesin. Ama nihâyetinde okur-yazar ve yaşar olacağız.

Yüce Rabbimizden bu eseri Rızasına uygun kılmasını, eserin gönüllerde kalıcı tesir bırakmasını, hocamızın sadaka-i cariye kalemine yazılmasını dilerken daha nice faydalı eserlere ve istifade eden nesillere vesile olmasını niyaz ederiz.

Prof. Dr. Ali AKPINAR

“O” (sav)

Kitaplarını kendi elleriyle değiştiren Yehud ve Nasara'nın sapkınlığından, hidâyet ve hak dinle dosdoğru yola kılavuzlamıştır insanları Efendimiz (sav). Risâletle, Nübüvvetle, Makâm-ı Mahmûd ve Hâtemü'l Enbiyâ olmakla, ümmet-i Muhammed'in övünç vesîlesi olmuştur.

Câhilleri ilimle, zâlimleri adâletle, şaşkınları Nûr-i Tevhid'le aydınlatmıştır. Güzel ahlâk ile iz, Kur'ân-ı Kerîm'le gönüllere deniz bahşetmiştir. Hayâl, efsâne değil, kat'î nurdur O (sav).

Zâlimlere karşı onurlu, mü'minlere kanatları yerde müşfik Peygamberdir O (sav). Kuru et yiyen, su ve hurmayla beslenen, yatağı hasır, yastığı kerpiç olan mütevâzi Resûl-i Muhterem'dir O.

İsm-i Âlî'si Kitâb-ı Kerîm'i, Cism-i Muhammedî'si kâinâtı kucaklayan, âlemin yaratılmasına sebep, eşsiz Nebiyy-i Zîşandır O (sav).

“Ben gizli bir hazîne idim. Tanınmayı murâd ettim, halkı yarattım” Hadîs-i Kudûs'teki esrardır O (sav). O olmasa, âlemde hiçbir şey olmazdı.

Fakirken zengin, yetimken korunan, bilmezken öğretilen, ne isterse kendisine nîmet arz olunan Dürr-i Cevher'dir O (sav).

Kimseye bahşolunmayan rü'yet, erişilemeyen nîmet, kendisine arzedilen Fahrü'l Mürselîn'dir O (sav). Süleyman Çelebi'nin mevlidinde:

*“Gel Habîbim ben sana âşık olmuşam,
Cümle halkı sana bende kılmışam”*

nidâsıyla mümtaz, muallimi Mevlâ-yı Mütêâl olmakla seçkin, güzeller güzelidir O (sav).

Varlığıyla tağutun eridiği, gelişikle kimliğin belirlendiği, anne ve babanın belli olduğu, kumlara gömülen kızların şefkatle kucaklandığı, anaların, dulların rahmet nazarıyla iltifâta mazhar olduğu, Raûf, Rahîm Peygamberdir O (sav).

O'ndan bize kalan mîras; taâma besmelesiz başlamak, sonunda şükürden de gaflet etmemektir. Kibir, riyâ, ucb, benlikten uzak kalmak, dünyânın geçici süslerine aldanmamaktır. Çünkü O'nun bir tulum ve sedirden başka bir şeyi yoktu. Hazîneler elinin altındayken bile sade yaşadı. Çoğu günler aç kaldı.

İhtiyâcı olanları görür, hastaları ziyâret eder, cenâzeleri tâkip ederdi. Zarif, temiz ve düzenliydi. İzin almaksızın bir yere girmez, girilmesine de müsâade etmezdi. Kötülüğe iyilikle karşılık verir, gönül kırmaz, sert muamele etmezdi. Kimsenin kusûrunu ortaya atmaz, yapılan uygunsuz davranışları hoş görürdü. Ama, tatlı bir şekilde îkazdan da geri kalmazdı. Huyları çok güzel, sözü baldan tatlı, kalbi nâzikti. Şuna buna laf atmaz, bir söz söylemez, mübârek

ayaklarını otururken uzatmazdı. Kendisi için bir yer seçilmesini istemez, ashâbı ile bir arada bulunur, imtiyazdan hoşlanmazdı.

Ziyâretçilerini tatlı kelâmıla ağırlar, musâfaha eder, ilk selâmı O verirdi. Kahkaha atmaz, sâdece gülümserdi. Sözlerini tamamlamadan diğerk bir söze geçmezdi. Hiç kimseyi sözüyle yermez, hatâları yüze vurmazdı. Tefekkürü, susmayı tercih buyururdu. Velhâsıl her hâli Kur'ân'a mutâbıktı.

Gel!

Eyyühel müslimîn, Ey Müslümanlar, bu gidiş nereye? Bu yol çıkmaz sokak, dönün geriye. Yol vara Mevlâ'ya (cc). Safâ Tepesi'nde Allâh'ın Resûlü (sav), cümlemize sesleniyor: **“Ben size, önünüzde gelecek büyük bir azâbın bildirici-siyim.”** Yüce Allah bana, **‘En yakın akrabâlarını âhiret azâbıyla korkut’ emrini verdi. Sizi ‘Allah bir, O’ndan başka ilâh yok’ demeye dâvet ediyorum. “Ben de O’nun kulu ve Resûlü’yüm. Eğer dediklerimi kabûl ederseniz, Cennete gideceğinizi taahhüd ve tekeffül edebilirim. Şunu da bilin ki; siz ‘Allah bir, O’ndan başka ilâh yok’ demedikçe, size ben ne dünyâda, ne de âhirette bir fâide temin edemem.”**

Risâlete başladığı zaman söylediği sözü, âhirete göçerken de tekrarladı: **“Size iki esas bırakıyorum. Bunlara uyduğunuz müddetçe aslâ sapıtmayacaksınız: Allâh’ın Kitâbı ve Resûlü’nün sünneti.”** **“Önüne bir konu geldiği zaman Yâ Muaz (ra), nasıl hükmedeceksin?”** sorusuna o: **“Allâh’ın Kitâbı, Rasûlullâh’ın sünneti ve bunlarda bulamazsa ictihâdı ile hüküm vereceği”** cevâbını vermiştir. Rasûlullah da onun cevâbı üzerine: **“Rasûlü’nün elçisini peygambe-**

rinin râzı olduğu şekilde muvaffak kılan Allâh'a hamd olsun” buyurmuştur.

Bence ve senceler yorar bizi. “**Ey îmân edenler, Allâh'a itâat edin. Peygambere ve sizden olan emir sâhiblerine de itâat edin. Eğer bir şey hakkında çekişirseniz onu Allâh'a ve peygambere döndürün, eğer Allâh'a ve âhiret gününe inanıyorsanız. Bu, hem hayırlı, hem netîce i'tibâriyle daha güzeldir.**”¹ Bakış açısı çok mühim. Mevlânâ (ks), “*İnsan, gözden ibârettir aslında, geri kalan cesettir. Göz ise ancak dostu görene denir. Baş gözü, dâimâ bedeni görür; can gözüyse, hünerli cânı. Göz sağlam oldu mu aslı görür. Fakat insan şaşılırsa aslı değil de fer'i görür ancak. Bir bakış vardır, iki fersahlık yolu görür; bir bakış vardır iki âlemi de görür, pâdişâhın yüzünü de.*” Şaşılı gözler bile ameliyatla düzeler. Kur'ân-ı Kerîm hastânesinde tabîb olan mürşid-i kâmilin tedâvisiyle, sağlam bakar gözler. İnsanoğlunun başından geçmesi muhtemel bütün hâdiseler geçer Kitâb-ı Kerîm'de. Kur'ân-ı Kerîm'in tefsîri mâhiyetinde olan Hadîs-i Şerifler istikâmet tâyin eder bize. Yıldızlara benzetilen Ashâb-ı güzîn ve sâlihler aydınlatır gecemizi. Işık alıp ışık saçanlara ne mutlu. “*Âlimlere uyunuz. Zîrâ onlar dünyânın (doğru yolu gösteren) ışıkları, âhiretin kandilleridir.*” (Hadîs-i Şerîf)

Fırtınalı havada boğulmamak için deryâda gelin binelim gemiye. “*Ehl-i Beyt'imın örneği Nûh'un gemisinin misâli gibidir. Her kim ona binerse kurtulur ve her kim de ondan geri kalırsa suya gark olur.*” hadîs-i şerîfi'nin izâhında, zamânın kutubları da aynı mesâbededir der müellif, kitâbının şerhinde.²

Gelin! Hep berâber çıkalım sâhil-i selâmete.

1 Nisâ, 4/59.

2 Feyzu'l-Kadir, c.2, s.519.

Müslüman Ol, Kurtul!

Her şeyde bir tartı ve ölçü vardır. Su biraz katı olsa damarlar zorlanır. Rüzgâr şiddetini artırsa kasırga olur. Güneş mesâfe olarak yaklaşıp uzaklaşsa, âlem yanar ve donar. Toprağın kimyâsı, katı sıvı ve gazın dengesi bozulsa nebâtat bitmez. Genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) birçok zararların oluşmasına sebep olmuştur. Hayvanlarda organ problemleri oluşturduğu, mahsüllerde canlı hayâta zarar verdiği tesbât edilmiştir. **“Öyle ya, her şeyi Yaratan, yarattığı şeyi bilmez mi? Elbette bilir! Çünkü O latîftir, her şeye nüfûz eden ilmiyle bütün gizlilikleri en ince ay-rıntısıyla bilir, her şeyden haberdardır.”**¹

“O hâlde, ey insan; sen bir hanîf olarak, yâni her türlü bâtil inanç ve ideolojiden uzaklaşp bir tek Allah inancına sımsıkı bağlanarak, yüzünü dosdoğru bu dîne, Kur’ân’ın ortaya koyduğu bu mükemmel inanç sistemine çevir! Yâni, Allâh’ın insan bünyesine nakşetmiş olduğu o saf, temiz ve doğal yaratılış hâline! Unutma ki, toplumlar ve

1 Mülk, 67/14.

çağlar ne kadar değişirse değişsin, Allâh'ın yarattığı ve varlık üzerinde egemen kıldığı yasalarda ve gönderdiği inanç kurallarında hiçbir bozulma, pörsüme ve değişiklik göremezsin; işte dosdoğru din budur; ne var ki, insanların çoğu bunu bilmez.”²

İnsan yaratılışında Allah Teâlâ'nın varlığını ve birliğini tanıma özelliği vardır. İslâm âlimleri genellikle, bu fitratın ilk yaratılış ânında insanla Allah Teâlâ arasında yapılmış sözleşme ile alâkalı olduğu kanâatindedirler. Âlem bir bâde-nin sarhoşudur. “**Hani Rabbin Âdem oğullarından, onların sırtlarından zürriyyetlerini çıkarıp kendilerini nefslere şâhid tutmuş, “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” (demişti). Onlar da: “Evet, (Rabbimizsin), şâhid olduk” demişlerdi. (İşte bu şâhidlendirme) kıyâmet günü “Bizim bundan haberimiz yokdu” dememeniz içindi.**”³

Ele tutma, ayağa yürüme, kulağa işitme, göze görme kâbiliyeti verildiği gibi, fitrata, yaratılışa da mârifetullah duygusu verilmiştir.

“Ben cinleri ve insanları, başka bir gâye için değil, ancak Beni Rabb olarak tanımaları ve yalnızca Bana kul-luk ve itâat etmeleri için yarattım.”⁴

Kişinin doğuştan sâhip olduğu bu fitrat, bütün özellik-lerini kapsayan bir nüve, bir tohumdur.

“O her şeye yaratılıştan en güzel olma kemâlini bulma yeteneği vermiştir.”⁵

2 Rûm, 30/30.

3 A'raf, 7/172.

4 Zâriyât, 51/56.

5 Secde, 32/7.

Sevgili Peygamberimiz (sav): **“Her doğan, İslâm fıtrâtı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecûsî yapar.”**⁶

Aleyhi efdalu't-tahiyyât ve ekmelü't- teslîmât Efendimiz, yatmadan önce şu duâyı tavsiye etmiştir: **“Allâh'ım! Kendimi Sana teslîm ettim. İşimi Sana havâle ettim. Azâbından korkup, sevâbını umup sırtımı sana dayadım. Sen'den (azâbından) korunmanın ve güvende olmanın tek yolu, ancak Sana (rahmetine) sığınmaktır. İndirdiğin kitâbına ve gönderdiğin Nebî'ye inandım. Beni öldürürsen (bozulmamış) fıtrat üzere öldür. Bu kelimeleri son sözlerim eyle.”**⁷

Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın mübelliği Sevgili Peygamberimiz (sav), sağlığımız konusunda da ölçüyü şu şekilde bildirir:

“Evinin hayrını artırmak isteyen, yemeklerden önce ve sonra ellerini, ağzını yıkasın.”⁸

“Cumaya gelen gusletsin.”⁹

“Peygamberlerin sünneti beştir. Bu beş şey fıtrat gereğidir: Sünnet olmak, kasıkları tıraş etmek, tırnakları kesmek, koltuk altını temizlemek, bıyıkları kısaltmak.”¹⁰

Cenâb-ı Hakk: **“Ey İmân edenler! Namaza durmak istediğiniz zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başınızı meshedin ve ayaklarınızı da topuklara kadar yıkayın. Eğer cünüp iseniz tam temizlenin.”**¹¹

6 Buhârî, cenâiz 92; Ebû Dâvut, sünne 17; Tirmizî, kader, 5.

7 Buhari, Deavat, 6.

8 Tirmîzî, Et'ime 39.

9 Beyhâki, Sünen-i Kübrâ, 3/267.

10 Buhârî, Libâs 51, 62, 64; Müslim, Tahâret 49, 50.

11 Mâide, 5/6.

“Elbiseni de dâimâ temiz tut.”¹²

“Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri ve pisliklerden temizlenenleri sever.”¹³

Sağlığımıza dikkat etmemizi öğütler Sallallâhu Teâlâ aleyhi ve sellem Efendimiz. Duâ buyurlarken: **“Allâhım, senden, sağlıklı olmayı, nâmuslu yaşamayı, emâneti gözetmeyi, güzel ahlâkı ve kaderden râzı olmayı istiyorum.”¹⁴**

Rasûlullah (sav): **“İnsanların çoğunun aldandığı (yâni değerini bilmediği) iki nîmet vardır: Sağlık ve boş vakit.”¹⁵**

Sözün hayırlısı az ve hayra delîl olandır. **“Müslüman olacağız.”**

12 Müddessir, 74/4.

13 Bakara, 2/222.

14 Kenzu'l-Ummal, h. No: 5093.

15 Buhârî, Rikâk, 1.

Hayâta İslâmî Dokunuş

Kâinat insan için, insan da Rabbimize kulluk için yaratılmıştır. Her şey ona kul olarak gelecektir. Su akarak, hayat olup canlılık vererek, hava nefes alarak, güneş ısı ve ışık saçarak, toprak ürün vererek yapar kulluğunu. Hilâfet görevini icrâ etsin diye esirgemez hizmetini âdem evlâdından.

Akıl, idrak, fehim/anlayış, tezekkür ve tefekkürü sâyesinde emânetleri yüklenen insanoğlu belli kurallara bağlıdır. Bu kurallar manzûmesine din denir. Din, akıl sâhibi insanları kendi tercihleriyle bizzat hayırlı olan şeylere götüren ilâhî bir kânundur. Yaratan yarattığı varlığın hayat tarzını tesbît etmiş ve örnek olarak da âlemlerin Fahr'ini (sav) göstermiştir.

İnsanın tabiatında mevcut, en mükemmele ulaşma duygusunu, Kitâb-ı Kerîm ve en mükemmel yaratılan Muhammed Mustafa (sav) ile tâyin buyurmuştur.

Yüz sahifenin, dört büyük kitâbın tamâmını içinde barındıran Kur'ân-ı Kerîm'i, Cibril-i Emin vâsıtasıyla Efendimiz'e (sav) indirmiştir. Hayâtımızın her ânında bize ilâhî pusula olarak takdim buyurmuştur. **“Şüphesiz ki bu Kur'ân, insanları en doğru ve en sağlam yola iletir ve**

sâlih amel işleyen mü'minlere büyük bir ecir olduğunu müjdeler.”¹

Sûret ve sîretiyle, hareket ve davranışlarıyla bütün insanlığa numûne olarak gösterilen Peygamberimiz (sav)'dir. **“Andolsun, Allâh'ın Resûlünde sizin için; Allâh'a ve âhiret gününe kavuşmayı uman, Allâh'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.”²** Kendileri de buyurur: **“Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.”³**

İslâm, her çağın ihtiyâcına cevap verir. Rabbimiz buyurur: **“Biz Kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonunda hepsi Rabblerinin huzûruna toplanıp getirilecekler.”⁴** **“Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki onu bilmesin. Yerin karanlıklarında da hiçbir tâne, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki apaçık bir kitapta (Allâh'ın bilgisi dâhilinde, Levh-i Mahfuz'da) olmasın.”⁵**

23 yıllık peygamberlik süresi içinde ortaya koyduğu hayat tarzı, bütün ümmetin dînî, siyâsî, sosyal ve ahlâkî hayâtı için önemli hükümleri ihtivâ etmektedir. Kur'ân ve Sünnet, dünyâ imparatorlarını kendine hayran bırakmıştır.

Napolyon, *“Öyle zannediyorum ki, yakında bütün dünyânın aklı başında kültürlü insanlarını bir araya toplayarak bir hükümet kurmak ve bu hükûmeti idâre etmek imkânını bulacağım. Ancak Kur'ân'da yazılı olan esasların doğruluğuna inanıyorum. Bunlar, insanları bahtiyarlığa götürecektir.”* der.

1 İsrâ, 17/9.

2 Ahzâb, 33/21.

3 İmam Mâlik, Muvatta, Husnü'l Halk, 8.

4 En'âm, 6/38.

5 En'am, 6/59.

HP'nin yönetim kurulu başkanı Bayan Carly Fiorina, "Teknoloji, piyasalar ve hayat tarzımız: Gelecekte neler olacak?" konulu konferansta yaptığı konuşmasında şöyle der: "Öteki medeniyetler yeni fikirlere korkarken, bu medeniyet devamlı yeni fikirlere açık olmuş ve bilgiyi, kültürü devamlı canlı tutmuştu. Sözümlü ettiğim medeniyet, 800'den 1600 yılına kadar uzanan ve Osmanlı İmparatorluğu'nu da içine alan, Kânûnî Sultan Süleyman'lar gibi hükümdarlar yetiştiren İslâm medeniyetidir. Bu medeniyetin bize sunduğu mîras, bugünkü Batı medeniyetinin temelini oluşturmaktadır. Bugünkü teknoloji İslâm matematikçilerinin sâyesinde vardır. Sûfî yazar Mevlânâ gibi yazarlardan çok şeyler aldık. Kânûnî Sultan Süleyman gibi hükümdarlardan tolerans göstermeyi ve liderliği öğrendik. Bu medeniyetten dersler çıkarmalıyız."

Resûlullâh'ın (sav) sünnet-i seniyyesinin yaşanması, İslâm'ın hayâta hâkim kılınması tabiatın gereğidir. Birkaç misâl verelim:

Uyurken sağ tarafa dönüp yatmak. Kalbin üzerine yatıldığında, kalp sıkışır, rahat çalışması engellenir. Sağ tarafa doğru yatılması kardiyovasküler sistemimizin çalışmasını ve kalbimizin yeni günün temposuna çok daha kolay ayak uydurmasını sağlar.

Banyo yaptıktan sonra ayaklara soğuk su dökmek. Kan dolaşımımız hızlanıyor ve sıcak sudan dolayı genişmiş damarlarımız içindeki kanın aktivasyonu artıyor. Tansiyonumuz düşmüyor. Savunma mekanizmamız güçleniyor.

Tuvalete girerken sol ayakla girmek. Kaygan olan zeminde ayağımızın kayması durumunda, sola göre çok daha güçlü kaslara sâhip olan sağ ayağımız devreye girecek ve düşmemizi engelleyecektir.

Yemeğe tuz ile başlamak. Beyin tarafından gönderilen bir uyarı sâyesinde midede mukus sıvısı salgılanmaya başlar. Bu mukus sindirimi kolaylaştırıcı bir tabaka oluşturur ve midenin sindirime hazırlıksız yakalanmamasını sağlar. Sindirim problemleri için soda yerine, Efendimiz (as)’ın bu güzel sünneti tavsiye edilir.

En çok sorun âile ve mal mülk dâvâsıdır. Her şeye huzur getiren İslâm, bakınız nasıl bir uzlaşma getirir çözümlüklere:

Efendimiz (sav) **“Sizin en hayırlı olanınız, âilesine en iyi olanınızdır. Ben de âileme iyi olanınızım”**⁶ buyurur. **“Ey ümmetim! Kadınlara hayırla muamele etmenizi tavsiye ederim. Çünkü onlar sizin emriniz altındadır. Fazla tahakküme hakkınız yoktur. Ancak açıktan fuhuş irtikâb etmiş olsalar o zaman durum değişir.”**⁷

Hak hukuk konusunda Rabbimiz (cc) **“Aranızda birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını bile bile günaha girerek yemek için onları hâkimlere (rüşvet olarak) vermeyin.”**⁸ buyurmaktadır. “Ebû Hüreyre (r.a)’den rivâyet edildiğine göre, Nebî Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimiz şöyle buyurdu: **“Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, nâmusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyâmet günü gelmeden önce o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulüm mikdârınca sevaplarından alınır, (hak sâhibine verilir.) Şâyet iyilikleri yoksa, kendisine zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir.”**⁹

6 Tirmizî, Menâkıb, 63.

7 Nevevî, Riyâzu’s Salihîn, 1/319.

8 Bakara, 2/188.

9 Buhârî, Mezâlim, 10; Rikâk, 48.

Rabbim Sana Sığındık

Bollukta O hatırlanırsa, darlıkta da O seni hatırlar. Nîmetin bolluğunda, sıhhat ve âfiyetteyken uyulursa emrine, sıkıntı ânında yetişir kulun imdâdına. Bir ihtiyaç zamânında, dağ başında, ıssız bir yerde; kimle tanışmışsa insan, onları çağırır yardıma.

Bu dünyâda tanıştıklarımız koşar uhrevî sıkıntılarımıza. Enbiyâ, şühedâ ve ulemânın şefâati, bu dünyâda da mukadderdir. Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimiz, Salât ü Selâm okuyan ümmetine şefî, şefâatçi. Sünnet-i Seniyye'sine uyduğu için Bişr-i Hâfî'ye ve emsâline yardımda bulunmuşlardır. **“Arkadaşların arasında seçkin oluşun Sünnet-i Seniyye’ me uyman, halka nasîhat etmen ve ehl-i beytime muhabbetindir.”** buyurmuştur.

Gönlü daralan streslilerin sadrının açılmasına vesîle olur Salât ü Selâm. Dedemin yavrularının sıkıntısına yetişmiş, sattığı buğdayın fiyatını yükselten kimseyi rüyâsında kırbaçla terbiye etmiştir. Muazzam bir kürsinin üzerinden inip, alnından öpüp kucaklanma nîmetine ermesine vâsıta

olmuştur âşıklarının hubb-i Nebî (sav). Uğradığı musîbette, “Hasan’ım” diye başından geçen sıkıntıları hatırlatarak tesellî buyurmuştur. Kabûl olunmanın Efendimiz’e (sav), Sâmi Ramazanoğlu (ks)’un gönlünden geçme şartıyla mümkün olacağı haber verilmiştir tâbîlerine. Velîlerin mahzûniyyetinin Efendimiz’in (sav) üzüntüsüne sebep olması, onların Sünnet-i Nebî’ye (sav) ve rûhî bağılıklarından ileri gelir.

Rûhen yakınlık temin edenlere ağıuşunu açmıştır Efendimiz (sav). Hazreti Selman, Bilâl ve Süheyb-i Rûmî (r.anhüm)’e evlâdım dediği gibi içten yanan âşıklarına da evlâdım demiştir Nebîyy-i Ekrem (sav). Ben Mısırlı’yım diye uyanan Ömer ibnü’l Farız’a mânâ âleminde “*Sen benim evlâdımsın*” buyurmuştur.

Ulemâ ve urefâ da iltifat buyurmuştur tâbîlerine. Şâh-ı Nakşbend’in (ks) Allah Teâlâ’ya niyâzı şu şekilde olmuştur: *‘İzn-i îlâhîle, daralan bunalan evlâdına yetişebileyim. Yolumuzda ulemâ ve fudalâ zümresini çok eyle. Tarîkımızı kıyâmete kadar bâkî eyle. Bu yolun müntesiblerine de şefâat izni ver.’* Abdulkadir Geylânî (ks) evrad ve ezkârını taklîd edeni bile ateşten korumuştur izn-i îlâhî ile.

Bâtılların yaşantısından kaçıp kendisini mihraba hap-seden Meryem vâlidemize ikrâm etmiştir Rabbimiz (cc). Zekeriyya (as)’ı koruyucu vermiş ve kış gününde yaz meyveleriyle ikramda bulunmuştur. Ashâb-ı Rakim, girdiği mağaranın kapısını kapayan taştan ittikâsıyla, ibâdet ve tâatlerindeki ihlâsla kurtulmuştur. Ashâb-ı Kehf, Tevhîd inancından vazgeçmemesi, ölümüne bile olsa zâlim Takyanus’a karşı direnmesiyle zafere ulaşmıştır.

Mûsâ (as)'a muhalefet eden Kârûn, imdâdı Rabbimizden beklemediği için malı mülküyle yere batmıştır. Firavun yeis, hayâtından ümit kesmesiyle, “Mûsâ'nın Allâh'ına inandım” demesiyle suya ğark olmuştur. Bin yıllık târihimizdeki şan, devlet-i âlfîyi kuran Osman Bey'in Kur'ân-ı Kerîm'e tâzîmidir.

Hicrette, mağaranın önüne kadar gelen müşriklerden ürken Ebubekir'e (ra) “üzülme Allah Teâlâ bizimle berâberdir” hitâb-ı İlâhîsiyle, Rabbimize sığınmıştır. Belkıs vâlidemiz, Neml Sûresi'nde, “**Süleyman (as)'la biz âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya teslim olduk**”¹ demiştir.

Erkekli kadınlı, farz ve sünnete, edeb ve erkâna riâyetsizlik bozdu ağzımızın tadını. Güne başlarken Rabbimizin Kelâm'ını, kazancımızın helâl ve harâmını, nefsimizin ve neslimizin islâhını temin ederek zimmetinde oluruz Rabbimizin.

1 Neml, 27/44.

Kırk Gün

Cenâb-ı Hakk'a vuslatta sınır yoktur. Hidâyet nasîb olmazsa kişiye, Nuh (as)'ın ömrü kadar ömrü de olsa nâil olamaz vuslata. Hayâtında bir gün namazı ve orucu olmadığı halde Kelime-i Tevhid'le Cennet ve Cemâl'e eren şehid çoban Yesâr gibiler de, bir anda erer Hakk Teâlâ'nın lütfuna. Hacı Bayram-ı Velî'nin kapısına gelen Akşemseddin Velî gibi. “Sultânım! Ne tez yetiştî bu köse” diyenlere, “Siz, emirlerim husûsunda yorum yaptınız, o ise külliyyen teslîm oldu” der. Es'ad-ı Erbilî (ks) ders aldığı gün hilâfete, beş sene sonra da, Kutb-ı Âzam olma şerefine mazhar olur. Pîr-i Âzam'ın iki dakîkalık teveccühüyle, menzîl-i maksûda erer Sâmi Ramazanoğlu (ks). Dedem Şeyh Mustafa Hulûsi (ks) enfiye kutusunun her bir defada çevrilmesiyle, letâiflerini geçerek seyr ü sülûkünü tamamlar. Yedi kutb-ı cihânın bizzat gözetiminde olan Hacı Hasan Efendi (ks) on dört yaşında basîrete (gönül gözlerinin açılmasına), otuz beş yaşında kırklara, elli yaşlarında ğavsîyyet makâmına ve kutbiyyet sırrına erer. Peygamberân-ı İzâm'a baktığımızda görürüz bu seyrin şekillerini.

En'âm Sûresi'nin 75-79. âyetlerinde İbrâhîm (as)'ın Rabbimizin varlığını isbâtı, seyr ü sülûkün kırk günde tamamlandığına örnektir. Yıldızın, ayın ve güneşin doğup batmaları, ezeli ve ebedî olan Rabbimize vuslatın, kavuşmanın isbâtıdır. Bu misâllerle bize yol gösteren İbrâhîm (as) seyr ü sülûkün, Rabb-i Zül-Celâl'imize kavuşmanın hakikatini bildirir: **“Doğrusu ben, yüzümü Hanîf, Allah Teâlâ'yı birleyici olarak tamâmen gökleri ve yeri yaratan Allah Teâlâ'ya çevirdim. Ben müşriklerden değilim.”**¹ Sihirbazların iplerini sopalarını Mûsâ (as)'ın mucize olarak kendisine verilen asâsının yutmasının netîcesi sihirbazların secdeye kapanıp, **“Mûsâ ve Hârûn Aleyhimesselem'in Rabbine îmân ettik”**² demeleri seyr ü sülûkün bir anda tecellisidir. Ashâb-ı Güzîn'in, Efendimiz'i (sav) görmesi seyr ü sülûkte zirveye ulaşmaya misâldir.

Ğaybe îmanları olan mü'minlerin, mürşid-i kâmilin terbiyesinde, îmanda yakîne ermesi (tereddütsüz îmânı) inançta seyrdir. Rabbimizin muhabbetine kavuşmaktır. İbâdete şâibe, riyâ, süm'a, ucüb, kibir karıştırmadan ihlâsa ermek ibâdet ve tâatte seyrdir. Ahlâkın ahlâk-ı hamîde olması, huy ve karakterde seyrdir. İlmin mertebelerini geçip, ilme'l yakîn ve Hakka'l yakîne ulaşma, ilimde seyrdir. İlmin, yaşanır hâle gelip, sırlarına mazhariyettir mâlûmatta seyr. Yûnus Emre'nin şerîat, tarîkat, mârifet ve hakikat esaslarını belirtmesi, irfanda (Hakk Teâlâ'yı tanımada) terakkî, gelişme seyridir. Nefsin, rûhun ve sırrın mertebelerini geçme, kemâlâtta bir seyrdir. Enfüste, kendi içimizde seyrdir. Âleme gelişin amacı da budur. “Kesb-i kemâl, Seyr-i Cemâl”, (olgunluğu elde etme ve İlâhî Cemâl'i seyrdir.)

1 En'âm, 6/79.

2 Tâ-Hâ, 20/70.

Âfakta, kendi dışımızda da seyr vardır. Hem şahsımızı, hem de yakınlarımızı İslâm'a hâdim kılma; eğitimde seyrdir. İşimizi düzgün yapıp, alışverişte hîleye gitmemek; ticârette seyrdir. Âilede, çevrede ve bütün insanlarla güzel geçinme; âdâb-ı muâşerette seyrdir. Seyr ü sülûkün anlamı, hayâtın her alanında Kitab ve Sünnet'e mütâbakat, uygunluktur.

Bereket Gecede

İllâ ayakla mı yürünecek? Habîbullâh (sav) Mi'râc hâdisesinde burakla, mirac, merdivenle, refref, bir örtüyle seyahat etti. "Leylen" tâbiriyle, çok kısa bir zamanda yaptı yolculuğu. "Esrâ" ifâdesiyle, izn-i ilâhî ile yürütüldü.

Ruhlar âleminden ana karnına, ana karnından dünyâ evine, dünyâdan uhrâyâ sefer var. Bulunduğu yerden âlemleri seyir de var. "Sefer der vatan" terimiyle enfüste de var yolculuk. Nefsin, ruh ve sırrın, ilmin mertebelerinde olan ulvî sefer, on sekiz bin âlemin devridir. Esad-ı Erbilî (ks) *"bedenle yapılan tâatin yürüyüşü Mevlâ-i Müteal'e, karıncanın gidişi gibidir. İbâdetin takvâ, haşyet cihetiyle yapılması, karıncaya nisbeten trenin yolculuğu gibidir"* buyurur.

Onlar için mesâfe uzun değildir. Maddî olan cereyan akımını düşünecek olursak 'bir an' diyebiliriz bu kat edilen mesâfeye. Âsaf bin Berhiyâ'nın Sebe ülkesinden Belkıs'ın tahtını getirmesi, göz açıp kapama müddetindedir.¹

1 Neml, 27/40.

Hız. Ömer'in (ra) minber üzerinde verdiği komut iki aylık mesâfeden duyulur. "Yâ Sâriye! Dağa dağa" sözü. Hilâfeti müddetince gece yatak serdirmemesindedir bu sır. Hız. Bilal'in (ra) ezan okumak için giderken mescide, semâ katlarında duyulur ayağının sesi. Kelâmî dergâhına gerekli olan ihtiyaç dergâhın görevlilerine yazdırılırken, çok uzaklarda olan Behice Sultan'a "eline kalemi al da yaz" sözüne icâbet gecenin bereketidir.

Ruh âlemindeki yürüyüş bir dâvettir. Mâruf olan Pazar-tesi ve Cuma geceleri toplanır divan heyeti. Teşrif edecek olanlar gönül dâvetiyesiyle gelirler. Bunun sebepleri çoktur. **"Şüphesiz gece kalkışı alabildiğine uygun ve kırâete (Kur'ân okumaya) daha elverişlidir."**² **"Biz Kur'ân'ı gece indirdik."**³

Gece yapılan seferde, kalb devreye girer. Gönülün sesi dinlenir. Gecenin sükûneti, kişinin kalbinin selâmeti ve Kur'ân'ın kalbi olan Yâsîn-i Şerîf'in kırâetiyle yapılır yolculuk gecede. Yapılan duâya icâbet, istiğfarla bağışlanma, hâcetlerin giderilmesi seherde olur. Dört mevsim içinde bahar gibi olan seher vaktinde meydana gelir alış-veriş. Ürünün bire on, yediyüz, kat be kat fazla verdiği seherde yapılır hasat. Gönülün hâline göre değişir bereket. Bu zamandır ehlüllâha lutfedilen nîmet.

Kalblerin semâsına inen feyiz, vâridât, tecellî hep gecededir. Aslında gece kendine çağırır âşıkları. Yâr ile buluşma, sarmaş-dolaş olma vaktidir. Seven sevdiğiyle halvette görüşür. Bezm-i hâs olur. Bin bir kelâmın konuşulduğu, mi'râc gecesi olur. Mevlânâ'nın (ks) dediği "şeb-i arus", düğün gecesi olur.

2 Müzzemmil, 73/6.

3 Kadr, 97/1.

Huzur Ehli

*“Sevdim seni ma’bûduma cânansın Efendim
Bir ben değil âlem sana hayrandır Efendim*

*Evlâd-ı uyâli alarak ravzana geldim
Ahlâkını medh eyleyen Kur’ân’dır Efendim*

*Kurbânın olam Şâh-ı Rusûl kovma kapından
Dîdârına müştâk olan Subhân’dır Efendim*

*Mahşerde Nebîler bile senden meded ister
Gül yüzlü melekler sana hayrandır Efendim”*

Ali Ulvi Kurucu üstâzımızın bu sözleriyle akşam sabah yatan âşıkları görürdüm üstâzımızın huzûrunda. Onlardan biri tren yollarında memur Adanalı Talib Bey’di. Huzur ehliydi. Onların alâmeti, mahzun bakışları olgun tavırlarıydı. Çocukken gördüm. Hâlâ unutamam onun gönlü şevkle dolduran sükûnet hâlini. Üstâzımız onun cebinden fakirlere teklifsiz infakta bulunur, Sıddîk-ı Âzam’ın kesesinden Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimiz’in harcama yaptığı gibi.

İmam Hatip okulunda öğrenciydim. Ankara’ya geldik. Sâmî Efendi Hazretlerinin görevlilerinden Mustafa Erbil

Bey'i gördüm. Öyle bir oturuşu vardı, hayran kalmamak mümkün değildi. İlâhî hüznünden dolayı hasta zannederdiniz. Zâten kanser rahatsızlığıyla muztaşıpti. Hanımı “*bir banyo yaptırırım*” deyince, “*iki gün sonra banyo yaparız*” der. Dediği gün Hakk'a yürür.

Üstâzımız, kendilerinden genç olmasına rağmen, “*Ayaklarını çekme öpeceğim*” der. Hacı Bayram câmiinde mevlid okunurken üstâzımız gözyaşını tutamaz. Çünkü rûhunu okşayan haldaşı göçmüştür âhirete. Mevlidhanlardan Nihat Ulu “*bülbül kasidesi*”ni okurken, Hakk Teâlâ bülbülünün seherde inleyişini, güle hasretiyle efgânını hatırladıkça kendinden geçer üstâzımız. Hacı Hasan Efendimiz'in rûhunu ta'zîz için yazıyorum bu şiiri.

*İsmi Sübhân virdin mi var?
Bahçelerde yurdun mu var?
Bencileyin derdin mi var?
Garip garip ötme bülbül*

*Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül.*

*Bilirim âşıkısın güle
Gülün hâlinden kim bile?
Bahçedeki gonca güle
Dolaşıp söz atma bülbül.*

*Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül.*

Bilirim âşıkısın verde,
Cünûnun var gâyet serde.
Şu sînemde olan derde
Bir de sen dert katma bülbül.

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül.

Pervâz olup uçar mısın?
Deniz deryâ geçer misin?
Bencileyin nâ-çâr mısın?
Sen de hâlin söyle bülbül.

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül.

A bülbülüm uslu musun?
Kafeslerde besli misin?
Bencileyin yaşlı mısın?
Garip garip ötme bülbül.

Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül

Yûnus vücûdun pâk derken,
Cihanda mislin yok derken,
Seher vakti "Hakk Hakk" darken
Bizi de unutma bülbül.

*Ötme bülbül ötme bülbül
Derdi derde katma bülbül
Benim derdim bana yeter,
Bir de sen dert katma bülbül.*

Erenköy’de, H. Mehmet Öztürk amcanın evinde terâvih namazı kılındı. Namazı müteakip, Sâmi Efendimizin sağ taraflarında oturan sarışın heybetli bir zât gördüm. Hâlâ ismini bilmiyorum. Çaylar geldi. Sâmi Efendimiz kendi elle-riyle yanındakilere ikrâm ediyordu. Zâten “Seyyidül kavm” kavmin efendisiydi. Sağ cânibinde bulunan, ne kadar iltifat buyursa vakarla oturuyordu. Hiç unutamadığım huzur ehli kimselerden biri de oydu. İnsan ne kadar kötü de olsa, manavda elmanın çürüğünü de iyisini de bilir. Bizi bu kabilden kimse olarak görün. Lütfen bir üstünlük atfetmeyin.

Söz erenlerin köyünden açılmışken, deryâlar misâli bitmeyen huzur ehillerinden bir katre olsun sunayım izn-i ilâhî ile. Üstâzımız Erenköy’ü teşrîf buyurdu, Fikri Kılıç Beyefendi’nin hânesinde istirahat buyurdular. Bu anda içeriye bir mübârek kimse girdi. Aynen Fatih Sultan Mehmed Hân’a benziyordu. Onu görünce ayaklarını uzattı. O da bir güzel masaj yaptı. Ama hal ve tavrı bir başkalarına benzemiyordu. Bir bahçıvanın yetiştirdiği gül fidanı olduğu belliydi. Unutamadığım bu şahsı, yıllar sonrası Mehmet Birkandan kardeşimize anlattım. O da “*bu benim babam Vahdeddin Efendi*” dedi.

Herkese mübârek ayaklarını ovalatmayan üstâzımız, Kayseri’de Ömer Çimen’in hânesinde Hava İkmalde çalışan bir işçiye müsaade buyurdu. Sakalı bıyığı yoktu. Fakat bu çehredeki olgunluk, kalbinin nûrunu yüzüne yansıtan kimse

pek azdı. Sakalını bıyığını, hattâ kaşlarını kazıyan, insanların hor gördüğü, ama Sâmî Efendimizin yanı başında oturan Harrani Hazretleri gibi müferridûn zümre unutulur mu hiç?

Dedemin hemen hemen hep ihvânı aynı karakterde, sükûnet sâhibiydi. Onları üstâzımız şiirlerinde şu şekilde tanımlar:

*Dışı soğuk içi güzel
Böyle şahsı sevdik ezel
Sen de bak böylece düzel
Kardeşlere numûne bu.*

Yahyalı'nın Çiğilli mahallesinden H. Osman Fındıkçı'nın şahsı hedef alınarak yazılmıştır bu kıta.

Üstâzımızın mânevî evladlarından Musa Aydoğan, ihvânın toplandığı bir bahçeye geldi. Gelişindeki vakarı görenler, gözlerini ondan alamadılar. Çok az konuşurdu. “Üstâzımızın huzûrunda taşlar bile sükûta geçer, ben nasıl konuşayım” derdi.

Bazı ihvânın yüzü karanlıkta da parlardı. Üstâzımız bir seferdeydi. Eski evimizde, ekseriyâ dedemin ihvânı bir araya geldi. Işığı söndürüp zikre başladılar. Tevhid zikrinde ilâhiler okudular. Sobacı H. Hafız Beled Sûresi'ni okudu. Karanlık ortamda, ağzından çıkan Kur'ân harflerinin nûru yüzünü aydınlatıyordu.

Ali (kv) “Eski dostlarımı bulamıyorum” der ve onların ev-sâfını şu şekilde sıralar: “Yüzleri sarı, renkleri uçuk, bedenleri zayıf, başları bir tarafa eğik, vücudları, rüzgârlı bir havada ağaçların sağa sola meylettiği gibi meyleden kimselerdi.”

Bu hâtıralar bize Mevlânâ (ks)'un şu sözünü hatırlatır:

Adamın biri güpegündüz mum ışığıyla dolaşır. “Ne arıyorsun?” derler, O da “adam arıyorum” der. “Hiç mum ışığıyla gündüz adam bulunur mu?” derler. O da, “bulunmayı arıyorum” der.

Huzur ehli Fecr sûresinin son üç âyetini yaşayan kimse-
dir. “**Ey huzûra eren nefis! Sen Rabb’inden hoşnud, Rabb’in
de senden hoşnûd olarak Rabbine dön. Er sâlih kullarımın
arasına, gir Cennetime.**”¹

Rabbimizin (cc) ‘gören gözü, işiten kulağı, kavralayan eli, yürüyen ayağı olurum’ buyurduğu, önlerinde nûr, sağ taraflarında nûr Rabbimize ilticâlarında ‘nûrumuzu tamamla’ diyen kutlu erlerdir.

1 Fecr, 89/27-30.

Mânevî Baba

*Evvel Âdem babamız
Sonra Havvâ anamız
Zînetlendi dünyâmız
Muhammed (sav) hürmetine.*

Şefkat ve merhametin kaynağı baba olmaktır. Efendimiz (sav) “**Anası babası olmayanın, atası benim.**” buyurur. Zât-ı Kibriyâ O’na, Raûf ve Rahîm İsm-i ilâhî’sini, sıfat olarak ifâde buyurdu. Enes b. Malik (ra) babasının yerine, rûhunun babası Efendimiz’i (sav) tercîh etti. Hz. Selman, Hz. Bilal, Hz. Süheyb (r.anhüm) neseben yakın olmadıkları halde mânen ehl-i beytten sayıldılar. Şer’an ana-babanın hakkını korumakla birlikte, rûhun babasının hakkı daha ziyâdedir. Maddî olan ana-baba, rûhun arşdan inmesine vesîle olurken, mânevî baba, rûhu geliş yerine iâde eder.

Dedem (ra):

*Memur haldaşın ara
Derdine büyük çâre
Duâ eyle pedere
Ğayri peder bilmezem.*

Biz çocuklarımızın bedenine, onlar da rûhuna sâhiptir. Üstâzımız, saçları dik dik olan birini kucaklar. “*Keçi kıllı yavrum*” der. Kardeş, “*bu zamâna kadar beni babam böyle sevmeyi*” der. Mübârek bir gecede, mâden ocağında ayağı kırılan mânevî evlâdına çok üzülür. Ağlamaklı bir ifâdeyle, “*keşke evlâdım olmasaydı*” diye sızlanmıştı.

Üşümesin diye gece evlâdının üstünü örten ana-baba, âhirette yanmasın diye acımazsa evlâd ona ne der? **“Derler ki: “Ey Rabbimiz! Biz büyüklerimize itâat ettik de bizi yanlış yola götürdüler. Ey Rabbimiz! Onlara azâbın iki katını ver ve kendilerini büyük bir lânetle lânetle.”¹**

İsmâîl (as) gibi babaya “*Yâ ebeti*” ey babacığım; Lokman (as) gibi evlâda da “*Yâ büneyye*” ey oğulcuğum; Sûre-i Hüçürât’ta geçen onuncu âyette şefkat ifâdesiyle **‘kardeşleriniz’** sözü, asr-ı saâdet hayâtını yaşatır topluma.

Ana ve babaya “kavl-i mârûf” güzel söz söyleme, Firavn gibi bir azgına dahi “kavl-i leyyin” yumuşak kelâm mü’mine şiâr olursa, Cennet’e dâhil olur kişi. **“Dışından içi, içinden dışı görünen köşklere girecek olanlar yemek yedirenler, selâmı yayanlar, insanlar uyurken namaz kılanlar ve yumuşak söz söyleyenler”²** buyurdu Nebîler Nebî’si (sav).

Namazlarda ve diğer zamanlarda bile duâlar edilir ebeveyne, Kur’ân-ı Kerîm ve Hadîs-i Şeriflerde. **“Rabbimiz! Hesâbın görüleceği gün bana, ana-babama ve bütün mü’minlere mağfiret eyle.”³** İbrâhîm (as) babası Âzer’e ve kavmine şirkin çirkinliğini haber verdi. En’am, Tevbe,

1 Ahzab, 33/67-68.

2 Tirmizî, Cennet, 3.

3 İbrâhîm, 14/41.

Meryem, Enbiyâ, Şuarâ, Saffat, Zuhruf, Mümtehine sûrelerinde, “**Bir zaman da İbrâhîm, babası Âzer’e şöyle demişti: “Birtakım putları ilahlar mı ediniyorsun? Şüphesiz ki ben, seni ve kavmini apaçık bir dalâlet içinde görüyorum.”**”⁴

Bakara, Nisâ, En’am, İsrâ sûrelerinde, ana ve babaya ikrâmı emreder Rabbimiz. “**Ve Rabbin, kendisinden başkasına ibâdet etmemenizi ve ana-babaya iyilik etmeyi emretti.**”⁵

Ana-baba sahih bir îtikâd, ilim, ibâdet ve güzel ahlâkla ahlâklanır, evlâdlarını da o tarzda yetiştirir. Üstâzımız, ellerimize namaz duâlarını yazıp verir ve yemekte, çayda, her fırsatta dînî konuları ele alırdı. Tâlim için hocalara gönderirdi. Yaz tâtilerimizin çoğu gurbette geçmiştir. Yaylalarda bile, şiirler yazar ve cemâatin önünde okuturdu.

Evlâdını beş vakit namazda duâdan unutmaz. Üstâzımız kendileri duâ buyurdıkları gibi, büyüklerden de duâ talebinde bulunurlardı. Mühim bir işimizde, “*Korkma oğlum! Anan seherde duâ etti*” buyurdu. Üniversite imtihanını kazandığımda izn-i îlâhî ile, şu beyti yazıp gönderdi:

Puanın yüksek çıktı.

Âlemi yakıp yıktı.

İsahları için fakir ve yoksulu düşünür. Helâl kazancından infakta bulunur. Yıkık gönüller mesrûr olunca hâcet yerine gelir.

Hiddet ve şiddet yerine lütuf ve şefkatle muâmele eder. Hiç unutmayız ellerini kaldırıp başımıza ipekten yumuşak dokunuşunu Efendimizin.

4 En’am, 6/74.

5 İsrâ, 17/23.

Sâlihlerin sohbetlerine götürür. Sâmî Efendimizi anlattığı gibi bizlere, ziyâretlerine de götürürlerdi. Bir ziyâretimizde şu şekilde istirhamda bulundu: *“Efendim! Zamânın fitnesinden korkuyorum. Çocuğuma bir ders verseniz”* dedi. İlk Hac yolculuğunda, üçler ve yedileri ziyâret ettirdi. Kabirler ve vücûdu kendilerine kabir olan ulemâ ve ârifân-ı ilâhî’yi sâyelerinde çok ziyâret edip ellerini öptük. Kayseri’de, H. Şaban Efendimizin ellerini öperken geçirdiğim hâlî sonra haber verdi: *“Oğlum sana himmet etti.”*

Bir baba, amel defterimizi kapatmayacak olan evlâdı Hakk Teâlâ’ya hizmete adar.

Hitab tarzında ölçülü olur. Ne şımartır ne de kızdırır. Lutfi Doğan Hocamız dergâha geldiler İstanbul’da. Yanbaşında oturan birine *“Yâkub Bey”* diyordu. Sonra öğrendik ki, muhterem evlâdlarıymış.

Yeme içme, giyim kuşamda kaliteden önce helâl oluşuna dikkat eder. Bugünlerde muhtarlarla bir görüşme yaptık. Muhtarın biri şu hâdiseyi anlattı: *“Siz küçüktünüz. Bir başkasına âid olan ağaçtan yediğiniz cevizi Hacı Hasan Efendimiz, elinizden tutup bütün mîrasçıların evlerini dolaşarak helâlleşti.”*

Yanlarında, âile ferdleri ve diğerlerine kaba ve sert davranmaz.

Geliş ve gidişlerinde, örnek olacak tavırlar sergiler.

Âsî bir baba olmaz, itâatkar merhametli bir ebeveyn olur.

Dik başlılıktan uzak, mütevâzi bir baba olur.

Nimet Olan...

Nîmet; ikram ihsan, lütuf ve kerem anlamlarına gelir. Bedenin gıdâsı, bir de rûhun gıdâsı vardır. Her şey nîmet, müsbet de menfî de, cennet de cehennem de. Müttakîler için cennet, mücrimler için ateş vardır. Ateş olmasa, sıcaklığı hissetmese kişi, nardan kaçıp nûra koşmaz. Cisme gıdâ olan, erir çürür. ‘Tenler ölür, ruhlar ölmez’ der Yûnus Emre. Ruh bâkî olduğu için, onun gıdâsı da ölmez. “**Mal ve oğullar, dünyâ hayâtının süsüdür. Bâkî kalacak olan iyi ameller ise, Rabbinin katında, sevabca da daha hayırlıdır, ümîd yönünden de daha hayırlıdır.**”¹

Sevgili Peygamberimiz (sav): “**Ölüyü üç şey tâkîb eder. Ehli, malı ve ameli. İki döner biri kalır.**”² Kabirde, haşirde, neşirde, huzûr-ı îlâhî’de kalan ameldir. Akıl sâhipleri, âhiret azığını hazırlarlar bu dünyâda. “**Kendinize azık edinin. Şüphesiz ki azıkların en hayırlısı Allah korkusudur. Ey akıl sâhipleri! Benden korkun!**”³

1 Kehf, 18/46.

2 Buhari, Rikâk, 42.

3 Bakara, 2/197.

Kalbin gıdâsı îman, havf, haşyet, takvâ, zikir. Beyinin gücü, tefekkür, iz'ân ve akıl. Bütün âzânın nîmeti, yaratılış gâyesine uygun davranış ve fiillerdir. Fıtrat, yaratılış din olunca, Cenâb-ı Hakk'ın hükümleri geçerlidir hayâtımızda. İlâhî hükmün, elest bezminde verilen ahdin icrâsı için nebîler, siddîklar, şehîdler ve sâlihler bizim önderlerimizdir. Bir binâyı mîmar tasarlar. Binâ ile mîmar aynı olamaz. Mîmar, binânın tasarlayıcısıdır. Bize kural koyan beşer olamaz. Eğer olursa onun da başı sonu olması gerekir. **“O her şeyden öncedir; Kendisinden sonraya hiçbir şeyin kalmayacağı son'dur; varlığı âşikârdır; gerçek mâhiyeti insan için gizlidir. O her şeyi bilir. Sondur, zâhirdir, bâtındır. O herşeyi bilendir.”**⁴

Su verilmeyen bahçe kurur. Gıdâsını almayan beden de çürür. Bünyemizde mevcut, sadra yerleştirilen kalb, ruh, sır, hafî ve ahfânın da gıdâsı vardır. Kalb letâifinin taâmı, Zâtî tecellî ve huzurdur. Rûhun gıdâsı, Zâtî muhabbet ve cezbedir. Sırrın azığı, Allah Teâlâ'nın zâtını tek görme kemâlâtıdır. Hafî'nin nîmeti, istiğrak, Cenâb-ı Hakk'da yok olma kemâlâtıdır. Ahfâ'nın katığı, her şeyi Hak Teâlâ'nın varlığında yok olmasıdır. Tepeden tırnağa bedeninin ilâhî gıdâsı zikirdir. Hayâtımızın her alanında nîmet, Kur'ân-ı Kerîm sofrasında oturmaktır. İbni Mes'ûd (ra) rivâyet ediyor: *“Rasûlullah (sav) şöyle buyurdular: “Şüphesiz şu Kur'ân, Allâh'ın ziyâfet sofrasıdır. Gücünüz yettiğince O'nun sofrasından alın.”*⁵

Halk olunan her zerrenin bir gıdâsı var, o da tesbîh, hamd ve zikirdir. **“Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbîh eder. O'nu övgü ile tesbîh etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbîhini anlamazsınız. O, halîmdir, bağışlayıcıdır.”**⁶ Nurdan yaratılan melâike-i

4 Hadîd, 57/3.

5 Suyutî, Cami'üs-sağir, H.no: 2413

6 İsra, 17/44.

kiram her an zikirle, tesbîhat ve hamdle nîmetlenmektedir. **“Melekleri, görürsün ki, Rablerine hamd ile tesbîh ederek arşın etrâfını kuşatmışlardır. Aralarında hak (ve adâlet) ile hükmolundu ve (ehl-i cennet tarafından): “Âlemlerin Rabbi olan Allâh’a hamdolsun.” denildi.”**”

Zikir halkalarının tattıkları ikramda Efendimiz (sav): **“Cennet bahçelerine uğradığınız zaman onlardan istifâde edin.”** buyurdu. Ashâb-ı Kiram da (ra): Cennet bahçeleri ne-relerdir, Yâ Rasûlallâh?” dediler. Efendimiz (sav) de: **“Zikir halkalarıdır.”**⁸ buyurdu.

Nebîler vahyile, velîler ilhamla nîmet sundular bize. Kaynağı vahy olan iki esas bizim en büyük nîmet olarak rehberimizdir. Rasûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: **“Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allâh’ın Kitâbı ve Peygamberinin sünneti.”**⁹

Bahçemizde misâfirlere ikrâm ediliyordu. İpek hocamız anlatıyor: *“Yemek yerken lokmalar mîdemize iniyor ama kalbimize inen îlâhî lezzet de bambaşkaıdır. Bunun sebebini bir türlü anlayamadım. Gayri ihtiyârî başımı yukarı kaldırdığımda, Üstâdımızın teveccüh buyurduğunu gördüm.”*

Konya’da kırklı yıllarda Üstâdımızın sabah kahvaltısı iki saat sürer. Cemâat mest ü hayrandır. Bir ara nefesler kesilir. İnlemeler başlar. Sofra ortada herkes kendi rûhânî âleminde. Bu esnâda cemâatten biri söze başlar: *“Emânet olmasa demezdim. Sevgili Peygamberimiz teşrif buyurdu. Cemâate selâmı var.”*

İkramda bulunulur bir sefer. O zamanda telefon yok, ama gelenler gönül telefonuyla toplanırlar. Birden sekîne

7 Zümer, 39/75.

8 Tirmizî, Deavât, 82.

9 Muvatta’, Kader, 3.

huzûr iner. Çorba da baklava da yenmez hâle gelir ilâhî lûtüftan. Üstâdımız “*kaldırın sofrayı*” buyurur.

Huzurlu bir meclisti. Kur’ân okumasını işâret ettiği kim-seler “eûzü” diyor, gözyaşından hıçkırıklara boğulmaktan ileri gitmiyordu.

Sâmî Efendi (ks) Adana’daki hânelerinde, “*taâmı huzurla yiyelim*” deyince, gönüller zikre geçer. O anda Rabbimizden kalbe inen tadı târif edemiyor âşıklar. Bu maddî nîmetlerde gelen kısmet. Sâmî Efendi’nin kıldırıldığı bir akşam namazın-daki tekbirlerin kırâetin, rükû’ secde ve tahiyâtın zevkini anlatırken Üstâdımız “*Ömrüme kâfi*” diyordu.

Beyne tefekkür olarak, kalbe ma’rifet olarak, azalara, yaratılış amacına uygun davranış olarak yaşanan güzel-likler bize Cennet’in ilâhî nîmetlerini hatırlatıyor. Yûnus Emre giriyor devreye ve diyor ki:

*“Cennet Cennet dedikleri birkaç köşkle birkaç hûrî
İsteyene ver sen anı, bana Seni gerek Seni”*

Âşıklar serdârından biri olan Râbiatül Adeviye (rh.aley-ha) “*Canlarının çektiği kuş etleri*” âyetinde cezbeye gelir. Bir anda feryatla şunu söyler: “*Yâ Rabb! Beni kuş etleriyle oyalama.*”

İbrâhîm b. Edhem (ks) “*İnsanlar bu dünyâdan hiç bir şey yemeden çıkıp gidiyorlar*” derken, “ma’rifetüllâhı” kasdediyordu. Nîmetleri tadarken mün’im-i ilâhî’yi, nîmet ve-reni hatırlıyorlardı. “**Nîmet olarak size ulaşan ne varsa, Allah’tandır.**”¹⁰ “**Allâh’ın nîmetini saymaya kalksanız başa çıkamazsınız. Allah gerçekten bağışlayıcıdır, mer-hametlidir.**”¹¹

10 Nahl, 16/53.

11 Nahl, 16/18.

Yaşasaydı...

Efendim, ümmet içinde vahdeti sağlayan biriydi. Çünkü iki husûsu çokça sorardı. Usûle riâyet ediliyor mu? İhvânın beynleri, arası nasıl?

İçinde bulunduğu toplumu, Kur'ân ve Sünnet iklîmine çekerdi. İlâhî mesajı, Nebevî ahlâkı her tarafa yayardı. Mübârek gözlerini bu hizmette kaybetti. Gündüzleri kitapları araştırdı. Geceleri yazdı. Vücûd-ı saâdetlerini Hakk Teâlâ yolunda eritti. Sohbetlerini kısa tutması gerekirken doktorlara göre, en az iki saat görüştü.

İstikametin önderiydi. Tasavvufu târifte, îmânı ne kadar güzel beyân buyuruyordu. Lâ ilâhe illallâh lisânen ikrar ve kalben tasdîk ile İslâm'ı tesis eden iki cümle-i şerîfedir. Lâ ilâhe illallâh İslâm'ın etemmi, Muhammedün rasûlüllâh mütemmimidir. Lâ ilâhe illallâh ikrâr-ı vahdettir. Muhammedün resûlüllah tasdîk-i risâlettir.

İbâdetleri ihsan ölçüsünde yapmayı târif ederken, Hakk Teâlâ'yı görür gibi yapmanın örneğini de gösteriyordu. Kıldırıldığı bir akşam namazının zevkini, haşyetten doğan

tadını unutamıyordu sâlikleri. Tâatlerde vasat orta yolu tercih ederdi. Her sohbetinde hatim iniliyordu. “Bir Yâsîn-i Şerif’le yetinin” buyurdu. Şahsî ibâdetler müstesnâ. Toplu yapılan ibâdetinde, en zayıfa göre tesbit edilmesini istiyordu. Efendimiz (sav) “**Yâ Muaz, namazı uzatma, hasta olan, ihtiyaç içerisinde bulunan kimseler bulunabilir.**” buyurdu. Ömrünü ibâdete verenlere, “*Peygamber olduğum halde, namaz kıyıyor istirahat da ediyorum. Oruç tutuyor iftar da ediyorum. Zevcelerim de var*”¹ buyurdu.

Güzel ahlâka misâl, O’nun (ks) hayâtıydı. Tavırlarını görenler, utanırdı kendinden. Müşâhede edenlerin hayâtı değişirdi. Mânâsını görenler hiç konuşmazdı. Mahir İz hocamız gibi, “*bu Hz. Sâmî*” derdi. Bir grub onun hakkında hep güzel sözler ederler. Dr. Dursun Bey, onunla çok bulunmasına rağmen hiç konuşmaz. Üstâzımız H. Hasan Efendi (ks) “*Efendimin nelerini bilirim ama anlatamam. Çünkü beni mesûl tutar.*” derdi. Zâhiren irtihâlini duymamıştı. O günün sabahında bir başkaydı. “*Efendim Bâyezid makâmında, Cüneydi Bağdâdî mertebesinde*” diyordu. Daha neler söylemiyordu. Kırk yıldır görürüm onu. Her ziyâretimde farklı müşâhede ederim.

Ehl-i basîret, eşyâdaki sır ona zâhir. Âlem-i melekût, Ceberût ve Lâhût gözlerinin önünde. Es’ad-ı Erbilî Hazretleri’nin buyurduğu gibi, bu dünyâda bir sûret. Ama o sûret, yanından geçtiği kabrin azâbı hafifleyen, belâ ve musîbeti def olan, yağmurun ve rızkın verilîşi yüzü suyu hürmetine bahşolunan bir zât-ı âlî.

1 Buhari, Nikâh, 1; Müslim, Nikâh, 5.

Konuştugu kelâmların gönüllere tesiriyle bir hikmet pınarıydı. Kırk yıl önce konuştuğu sözler sadra yazılır silinmezdi. Bâtın cihetini bilemeyiz ama, hissettiklerimizi kaleme alsak bir kitap olur. Anlaşılmaz bir hitap olur. Okuduğu âyetleri, anlayışlara göre îzah buyururdu. Dikkat edilirse, eserlerinde kendi görüşlerine yer vermemiştir. Müfessirîn-i îzâm ve muhaddisînden nakiller yapmıştır. Bu hâliyle, islâm fıkhında geçen “mukallidûn” tâbirinin îzâhını yapmıştır. Sence ve benceler üretmemiş, ulemâ-i kirâma derin saygısını göstermiştir.

İrmak denize kavuşmuş, vâsıl-ı ilallâh olmuştur. “*Bu Niyâ-zî’den de Mevlâ görünür*” sırrına ermiştir. Bu konuda diller suskun, gönüller cûşa gelmiş, tahammül bitmiş, hâl-i hayret neş’et etmiştir.

*“Tâkati yok dilimin, hâlimi takrîre bile.
Ey bâd-ı sabâ, uğrarsa yolun semt-i harameyne
Selâmımı arzeye Rasûlüs-sekaleyne.”*

Siddîk-ı Ekber’in, “*Yâ Rabb! Sana olan hayretimi artır*” duâsıdır bu meydan. Bunlar her hâli ölçülüdür. Zâhirde değil bâtındadırlar. Gönül ehli; ahdinde vefâlı, infâk eder isrâf etmez, âdil, her şeyi yerine kor, evsâfı Kur’ân ve hadisinde bildirilen velîlerdir.

Müstesna Bir Velî

Bir yemek sofrasında çehre-i nûrânîlerine baktığımda, “*cismen burada, rûhen îlâhî âlemlerde seyrediyor*” gibi geldi hâtırıma. Ara ara derdim “*bunlar bu âleme nasıl sığıyor?*” Son demlerinde, yüzündeki nur apâşikâr görülüyordu. Gözüm kamaştı derler ya aynen öyleydi. “*Kamer güneşten ışık alır*” sözüne muvâfıktı hâli. Râbitasıyla mürşidiyle irtibatlı, murâkabe ve müşâhedesiyle Fahr-i Kâinât ve Rabbimizin ahlâkıyla ahlâklanmıştı.

İnsan harâbede gezerken pırlanta ve değeri ölçülmeyen bir mâden bulur ya, aynen bunun gibi bu süflî âlemde bir mürşid-i kâmildi. Kara toprağa atılan siyah tohumdan çıkan bir gül misâliydi. Toprağı güzel olan memleketin ürünü de güzel olduğu gibi, Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimizin neslinden gelen velîlerin evlâdıydı O (ks). Nüvesini Edeb-i Nebevî ile ıslahlaştıran, bakımını zamânın Kutbul Aktâbı'nın üstlendiği bir cevherdi O (ks).

Sohbet ve muhabbeti gönülleri yakardı. Görüşüp ayrılan, rektefe olan bir araba gibi pâk ve temiz ayrılırdı. Akü misâli dolar ve günlerce ibâdetin haz ve zevkini duyardı. Allah Aşkı ve Resûlüllâh sevgisi uyanırdı kalblerde. İçimin sökülüp

organlarımın dışarı çıkacak gibi olduğunu hiç unutmam. Ne kadar temizlensek de, nefsimize aldanarak çok kirlendik. Evliyâullâh, memâtından sonra kınından sıyrılan kılıç gibi olur. Yatıralım nefsi önüne, kesilsin nefsânî hevâ ve arzularımız Biiznillâhi Teâlâ.

Daha ilk tanıyanların, ellerini şakaklarına koyup derin bir düşünceye daldıklarını görürdüm. Sanki, *“bu güneşten ışık, bu nilden su neden içmedik?”* deyip hayıflanırlardı. Evlerine çevrelerine anlatıp dururlardı bu Veliyy-i Kâmil’i. *“Neden geldin buraya?”* dediklerinde, *“burada bir şelâle, burada bir eşsiz manzara varmış”* dedikleri gibi. *“Anlattıkları hep bizim konuştuklarımız ama bunda bir lezzet var”* derken “azbün fûrât”ı, hayat veren tatlı suyu ifâde ederlerdi. Cemâlinin güzelliğinde Nûr-i Muhammedî’yi haber verirlerdi. Kendileri doyumsuz söz ve bitimsiz kelâmın sırrını şöyle beyân ederlerdi: *“Biz fişimizi Resûlüllâh (sav)’in prizine takıyoruz.”*

Şahs-ı fakîrânemde hissettiklerim şunlardı: Enerji depolayan merkezlerden elde edilen elektrikle sayılamayacak faydalar hâsıl olur. Arşullâh, Beytullâh, Kenzullâh, Allah Teâlâ’nın hazînesi olan gönüllerinden istifâde eden pek çok kimseler vardı. Bir hademe, kamuda görevli hizmetli, işçi, çiftçi *“tahareti, abdest ve ğuslü, dînî meseleleri ondan öğrendik”* der. Âmir, memur, mesleğine göre iş yapan herkes *“şahsî, âilevî ve cemiyete karşı takınılacak tavrı bize o öğretti”* der. İbrâhîm b. Edhem’in selâmını almayan bir işçinin sözü bize kâide ve esas oldu der. İşçi: *“Selâmınızı alacak kadar bir süre işten kalmam, hukûku ihlâl olur”* der. İdârî noktalarda bulunan kimseler şu örneği hiç unutmazlar: ‘Hz. Ömer (ra) kabirde, ganîmet mallarına âid yedi yerinden bağlı bir deve yularının hesâbında zorlanır.’ Ara ara topladığı ulemânın, mütâlaa ile kitaplarının tozlarını silkelemelerini söylerdi. Yediden yetmişe herkes bu ilim ve irfan barajından kafasını, gönlünü ve etrâfını aydınlatırdı.

Âlimler Meclisi

“iki zümrenin fesâdı, halkın fesâdı; salâhı ise, halkın salâhıdır” buyurur Efendimiz (sav). Derideki peynirin, tenekedeki zeytinin tâzelik koruma sebebi tuzsa, ümerâ ve ulemâ da halkın îtikâden, amelen ve ahlâken bozulmalarını önleyen en mühim unsurdur. Suyun letâfeti, havanın temizleyicilik vasfı, güneşin ışık ve ısı hassası, toprağın verimliliği, nebâtâtın meyvesi, hayvânâtın istifâde edilecek en güzel yönü mesâbesindedir ulemâ. Aklın irfânı, kalbin reyhânı, bilginin hikmetle nakış nakış gönle işlenen mânâ ve sırrıdır ulemâ. Okuduklarını yaşam hâline getiren, hâliyle en güzel numûne olan kimsedir ulemâ. Rahle-i Muhammedî'nin önünde oturan, Arş-ı Âzam'da tadrîsini tamamlayandır gerçek ulemâ. Sözlerinin sıhhatini, Rûhâniyyet-i Muhammedî ile buluşup halleden bahtiyar zümredir ulemâ. “Aç eteğini” buyurup, topladığında unutmak vâki olmayan kimsedir ulemâ. Sâdece “Elif” demesiyle, zâhirî ve bâtinî bütün ilimlere mazhar olandır ulemâ. Sözü'nün lezzetini, fem-i yârında, mübârek tükürüğünde bulandır ulemâ.

“Sadırım yarılrsa, o zaman görürsünüz ilmi”, “Fâtiha Sûresi’ne kırk deve yükü mânâ veririm” dedirten; **“Ben ilmin şehriyim Ali (ra) de kapısıdır”** sözündeki mânâdır ilim. “Hz. Selman’a (ra) doyasıya ilim verilmiştir” övgüsüne nâiliyyettir ilim. Bir soruya on türlü cevap vermesiyle, Mûsâ (as)’a “hakîkaten ümmetin, Benî İsrâîl Peygamberleri gibidir” sözünü söyleten, nebevî müjdedir ilim.

Halkın cehâletle kirlenmesini önlemek için, Rabbimiz cihâda bile çıkmalarına izin vermemiştir âlimlerin. **“(Bununla berâber) mü’minlerin hepsinin (topyekûn) savaşa çıkmaları lâıyk değildir. O hâlde (onların her sınıfından yalnız birer zümre savaşa gitmeli), kimi de -dîn ve şerîat ilimlerini iyice öğrenmeleri ve kavmleri (savaştan) dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allah azâbıyla korkutmaları için- (gitmeyip kalmalıdır)lar). Olur ki (bu sûretle mü’minler aykırı hareketlerden kaçınırlar.”**¹ Bu Âyet-i Celîle’den hareketle, ulemâyı zaman zaman topladık. Üstümüzdeki ağır vebâli konuştuk. İbn-i Abbas R. Anhümâ’nın bahsettiği, ulemâyı tehdîd eden Mâide Sûresi’nin 63. Âyet-i Celîle’sine vurgu yaptık: **“Bâri bilgileri, fakîhleri onları günâh söylemelerinden ve haram yemelerinden vaz geçirmeye çalışsalar ya. Her hâlde yapmakta oldukları bu (san’at) ne kadar kötü!”** Cemiyetin, hurda, dökülmüş bir vâsıtaya benzediğini söyledik. Necip Fazıl’ın Sakarya şiirindeki benzetmeyi misâl verdik:

*İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.*

*Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.*

1 Tevbe, 9/122.

*Her şey akar, su, târih, yıldız, insan ve fikir;
Oluklar çift; birinden nur akar, birinden kir.*

Biz Peygamberimiz (sav), Ashâb-ı Kiram ve hakîkî ulemânın görüşlerine uygun temiz suyu akıtalım dedik.

Sağlıklı bir toplumun oluşması için, şu şartlara hâiz olmalı âlim:

1. Müttakî, Allah Teâlâ'dan korkan
2. Tevâzu sâhibi, alçak gönüllü
3. Zâhid, dünyâyâ meyiletmeyen
4. Mücâhede eden, nefesine yenik düşmeyen
5. İffet, nâmusunu koruyan.

Âlim pek çok, ama biz Rabbimizin özelliğini beyân buyurduğu “haşyetli”, Azamet-i İlâhî'den korkan âlimlerin biraraya gelerek, ümmetin derdine devâ olmasını hedefledik. **“Allah'dan, kulları içinde ancak âlimler korkar. Şübhe yok ki Allah mutlak gâlibdir, çok yarlıgayıcıdır.”**²

Üstâzımız muhlisle muhlas tâbirini çokça sorardı ulemâyâ. *“İnsanlar helâk oldu, âlimler müstesnâ. Âlimler de helâk oldu, ilmiyle amel edenler müstesnâ. Amel edenler de helâk oldu, ihlâs sâhipleri müstesnâ. İhlâs sâhiplerine gelince, onlar da pek büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar.”*³ Allah Teâlâ tarafından ihlâslaştırılan muhlas zümrenin devâmıdır arzumuz. *“Ümmetimden bir tâife, hak üzere cihaddadır. Kıyâmete kadar gâlip olarak devâm eder.”*⁴

2 Fâtır, 35/28.

3 Aclûnû, Keşfü'l-Hafâ, II, 433 Hadis No: 2796.

4 Ahmed b. Hanbel, Müsned, 3/345, 384; İbn Hibbân, Sahih, 6819.

Dînî konuları yanlış tanımlamanın sebepleri:

1. Nefsinin arzularına düşme,
2. Düşük tavırları yapmaktan çekinmeme,
3. Doğruluktan sapma,
4. Ne dediğinden habersiz olma.

Kimlerle Berâber Olalım:

Lokman (as): *“Ey oğulcağızım! Âlimlerle otur kalk, onlarla diz dize otur. Zîrâ yeryüzü göğün yağışıyla hayat bulduğu gibi Azîz ve Celîl olan Allah da kalpleri hikmet nûruyla ihyâ eder.”*

Mârifet Okulu

Hasan-ı Basrî'nin elinde tevbe eden Habîb-i Acemî, su üstünde yürür. Hocası bunun sebebini sorunca: “*Yâ Hasan, sen satır kararttın, ben ise gönül ağarttım*” der.

İmam Şâfiî; ümmî olan, tahsîli olmayan Şeybân-ı Râî'nin önünde öğrenci gibi oturduğu ve sorular sorduğuna şaşanlara: “*O, Hak Teâlâ tarafından ilme mazhardır.*” der.

Fas'ta yetişen Şeyh Abdülaziz Debbağ (ks) Hazretleri zamânının kutbudur; kemâl mertebesinde büyük bir velîdir. Okur-yazar değildir. Bu kâmil velî, ilim ehlini şaşırta, akıllara hayret veren bir ilme ve irfâna sâhiptir.

Hanefî fıkıh, hadis ve tefsir bilgini Ahmed b. Mübârek onu, eşi bulunmayan tasarruf sâhibi bir velî olarak anar.

Serrâc'a göre Kur'ân'ın, hadîsin ve İslâm'ın da zâhir ve bâtını vardır. Şerîat ilmi bu ikisini de ihtivâ eder. Zâhir de bâtın da şerîattir. “**Allah size zâhir ve bâtın nimetlerini bol bol vermiştir.**”¹ meâlindeki âyet de bu husûsa işâret eder.

1 Lokmân 31/20.

Cibrîl hadîsinde haber verilen “İslâm” zâhir, “îman” bâ-tındır; “İhsân” ise zâhir ve bâtın hakîkatlerinin birliğidir.

Gazzâlî zâhir ilmine kabuk (kışr), bâtın ilmine öz (lüb) nazarıyla bakar.

Gazzâlî (rh.a) başta olmak sûretiyle genelde ulemâ-i kirâm, “zâhire aykırı düşen her bâtın bâtıdır” kâidesini benimserler.

Gazzâlî, Râzî (rh. aleyhümâ) gibi müteahhir devir kelâm-cıları, mutasavvıfların keşf, ilham, bâtın ilmi gibi deyimlerle ifâde ettikleri bilgileri de bilgi kaynağı olarak kabûl ederler.

Ebû Süleyman Dârânî der ki: “Nice defalar sûfiler tâi-fesine mahsûs bir nükte ve hikmet kalbime düşer de Kitâb ve Sünnet’ten iki âdil şâhit bunun doğruluğuna şâhitlik et-medikçe, bunları günlerce kabûl etmem.”

Cüneyd-i Bağdâdî sâdece Kur’ân ve Sünnet çerçevesin-deki mârifetin geçerli olduğunu vurgulamıştır.

Kaynağı kalb olan ihlâs, ihsan, irfan, ancak ehl-i Hakk’da zuhûr eder.

Niyâzî-i Mısırî (ks):

“Zât-ı Hakk’da mahrem-i irfân olan anlar bizi,
İlm-i sırda bahr-ı bî pâyân olan anlar bizi”

Bâyezid (ks); “Ulemâ ilmi ölümlerden almıştır, biz ise ilmi hiç ölmeyen Allah Teâlâ’dan aldık.” der.

Ma’rifet, şüphe kabûl etmeyen ilimdir. Mârifet kalbin gıdâsıdır. Mârifet, ezelde mevcut bir kuvvedir. Gâye, insanda gizli bu cevheri ortaya çıkarmaktır.

“Ben insanları ve cinleri ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım.”²

“Liya’büdü’n” ‘kulluk etsinler’ denilmesinden maksat, “Li-ya’rifû’n” ‘Beni tanısınlar demektir bir mânâyâ göre’ der İbn Abbas (r.anhüma).

Allâh’ı tanımadan O’na ibâdet etmenin mümkün olmadığını ifâde eder ârifân-ı ilâhî.

İnsan nefsi, ilim ve hikmetin kaynağıdır. İlim ve hikmet, meyvenin tohumda bulunuşu gibi kuvve hâlinde orada gizlidir.

Ruhların ezel bezmindeki ikrârından kasıt, “kâlû belâ” **‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’** sözüne, ‘*evet Rabbimizsin*’ demesi, bilkuvve mevcut olan ilim kâbiliyetinin varlığıdır.

İnsanın îmân üzere doğduğu yâni Allâh’a îmân ve irfân, O’nu tanıma insanın fıtratında meknûz, gizlidir. “*Her çocuk fıtrat üzere doğar.*”³ hadîsi bu gerçeğe işâret etmektedir.

Allâh’ın varlığını bilmek başka bir şeydir, Allâh’ı tanımak başka bir şeydir. İç âlemini dünyevî kirlilerden arındırıp devamlı olarak Allâh’ı zikretme noktasına ulaşıncaya kadar ibâdete devâm eden kimseye mârifet nurları tecellî eder. Sonlu olanın sonsuzu idrâk etme imkânı yoktur. Allâh’ı bilme akıl ile değil vahiy ve ilhamla mümkündür.

Kalbin iki kapısından dışa açılan kapısı şehâdet âlemine, içe açılan ise melekût âlemine yöneliktir. Allah, melekler ve gayba âit sırlar melekût âleminin alanına dâhildir. Şehâdet âlemi melekûta giden bir merdiven olup sırât-ı mustakîm üzere yürümek bu merdivende yükselmekten ibârettir.

2 Zâriyât, 51/56.

3 Müslim, Kader, 22.

Mârifetin artması ise ancak isim ve sıfatlarını tanıma husûsunda olur. Allah sonsuz ve sınırsız olduğu için mârifetullâh'a da bir sınır konulamaz. Ârifler: “Allah Teâlâ'yı Allah Teâlâ ile tanıdık” derler. Ancak Zât'ını tanıttığı kadar tanıdık.

Mârifetin aracı ve gerçekleşme alanı kalptir.

Kul Allâh'ı bilemez, ancak Allah kendisini kula bildirir ve tanıtır.

İlimlerin bir kısmı akla dayalı düşünme ve öğrenme ile elde edilir. Diğer bir kısmı ise kalbe ilkâ edilmek sûretiyle elde edilir. Birincisi insânî ta'lîm, ikincisi Rabbânî tâlimdir. Rabbânî tâlim nefsin yersiz isteklerinden kurtulup, rûhânî melekeleri çalıştırmakla elde edilir.

Bâyezid (ks) “*Yâ Rabb sana nasıl kavuşurum?*” deyince, “**nefsini bırak ve gel**” buyurur Hallâk-ı Zî-Şân.

İrfan bir nurdur. Rabbimiz bu nûra işâret buyurur.

“Allâh'ın, kalbini İslâm'a açtığı bir kimse Rabbinden bir nûr üzere değil mi?”⁴ “Ey îmân edenler! Eğer takvâ üzerinde olursanız O size bir furkân verir.”⁵ meâlindeki âyetlerde geçen “nûr” ve “furfân” kelimeleri de mârifete işâret etmektedir.

Kudsî hadisdeki **“Ben bir gizli hazîne idim, tanınmaya muhabbet ettim ve âlemi tanınmak için yarattım.”⁶** ifâdesi âlemin yaratılış gâyesinin muhabbet ve mârifetullah olduğunu göstermektedir. Bu sebeple bütün varlıkların fitratında mârifet arzusu vardır.

4 Zümer 39/22.

5 Enfâl, 8/29.

6 Aclûnî, İsmail b. Muhammed, Keşfû'l-Hafa, Beyrut, 1351 – 1352, II, 132.

“Onlar Allâh’ı takdîr edemediler.”⁷ meâlindeki âyet, “O’nu tam olarak tanıyamadılar” şeklindedir.

Mârifetle kazanılan ilim, ehlinin dışında kimseye açılmaz.

Sevgili Peygamberimiz’in (sav) “**Benim bildiklerimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız.**”⁸ sözü O’nun, herkesi ilgilendirmeyen bâzı özel bilgileri kendisinde sır olarak tuttuğuna işârettir.

Ebû Hüreyre: “Hz. Peygamber’den iki kap (ilim) aldım. Birisini size anlattım, yaydım. Diğereine gelince, onu anlat-saydım şu boyun kesilirdi.”⁹ demiştir.

Biri Şemseddin Tebrizî’ye sordu: “Mârifet nedir?” “Kalbin Allâh’ı tanımakla ihyâ edilmesidir.” diye cevap verdi...

Necib Fazıl:

“Anladım işi, sanat Allâh’ı aramakmış;
Mârifet bu, gerisi yalnız çelik-çomakmış...”

“Mârifetsiz yapılan amel kabûl olmaz; amelsiz de mârifet olmaz. Kim Allâh’ı tanırrsa, mârifeti onu amel etmeye sevk eder; mârifeti olmayanın ameli kabûl olmaz.” Muhammed Bakır

Mârifet kalptedir, zikir dildedir.

Allah Teâlâ’nın Kendi zâtını, sıfatlarını, isimlerini ve fiillerini müşâhede eden kimselere ârif denir.

Allah Teâlâ’ya saygının, sevginin, derin muhabbetin kalpte yer etmesi mârifettir.

7 En’âm, 6/91.

8 Tirmizî, Zühd, 9.

9 Buhârî, İlim, 42.

Mârifet, ârifin kalbinde zâhir olan bir nûrdur.

Rabb-i Müteâl'e yöneldiği nisbette kişi nûra mazhar olur.

“Gönül mir'ât-ı Rahmândır, sivâ'dan kalbini pâk et.”

Mârifet, Allah Teâlâ'nın kullarına Zâtıyla bilinmesidir.

Baktığı her yerde esmâda müsemmâyı görmektir irfan.

Hz. Ali'ye sormuşlar, Allâh'ı gördün mü diye;

Hz. Ali (kv) de cevap vermiş: *Görmediğim Allâh'a secde etmem.*

Nerede gördün demişler.

Hz. Ali: Olmadığı yeri gösterin.

Niyâzî-i Mısrî:

“Ârife eşyâda esmâ görünür
Cümle esmâda müsemmâ görünür
Bu Niyâzî'den de Mevlâ görünür
Âdem isen semme vechullâhı bul.”

İlim kesbî iken, mârifet vehbîdir.

Mü'min Allâh'ın nûru ile, ârif ise Allah'la bakar. Çünkü mü'min Allâh'ın zikriyle, ârif ise mezkûr, yalnızca Allah ile meşgûldür. Bu sebeple ârif, “Kulum nâfile ibâdetlerle de bana yaklaşılmaya devâm eder, tâ ki Ben onu severim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum.”¹⁰

‘İhsân ettiğim nurla seyrederek’ demektir bir mânâyâ göre.

10 Buhârî, Rikâk, 38.

Mehmed Âkif:

*Ne irfandır veren ahlâka yükseklik, ne vicdandır;
Fazîlet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havfı Yezdân'ın...
Ne irfânın kalır te'sîri kat' iyyen, ne vicdânın.*

*Tevhîd îmânın nûru
Mü'minlerin hem yârî
Verir kalbe sürûru
LÂ İLÂHE İLLALLÂH.*

*İrfânını artırır
Mahşer günü kurtarır
Mîzanda ağır gelir
LÂ İLÂHE İLLALLÂH.*

“Bilmek” ayrı, “tanımak” ayrı şeylerdir. Fakat bilinmeden tanınmaz. Tanınmayan bilinemez. O yüzden ilim ve irfân iç içedir. İlim irfâna götürmedikçe eksik, irfân ilime dayanmadıkça boş kalır.

İrfan; amel, tâat, ibâdet, ahlâk, edeb, riyâzet ve mücâhedeyle başlar. Hakk Teâlâ'nın lütuf ve ikrâmıdır. İlâhî bir hîbedir, vergidir. İrfânın başlangıcı keshbî, çalışmaktır. Diğer ucu vehbîdir, Allah Teâlâ vergisidir.

Rabbimiz (cc): **“Uğrumuzda mücâhede edenlere Bize ulaştıran yollarımızı gösteririz.”**¹¹

Hadîs-i şerîfde: *“Bildiğiyle amel edeni yüce Allah, bilmediği şeylerin bilgisine vâris kılar.”*¹²

11 Ankebût, 29/69.

12 Aclunî, II, 265.

İrfânı Ahmed Avnî Konuk şöyle târif eder: “*Kesr-i amel, kasr-ı emel.*” Ameli çoğaltmak, istekleri azaltmak.

Hiç bir şey bedelsiz değildir. İrfânın bedeli, amel, ihlâs ve takvâdır. “**Allah ancak takvâ sâhiplerinden kabûl eder.**”¹³

Cennete giriş bile ilâhî rızâ, hâlis tâatledir.

“İşte bu, sizin çalıştığınız ameller sebebiyle mîrascı kıldığınız cennettir.”¹⁴

Hadîs-i şerîfde “*Amelsiz cennet istemek günahlardan bir günahdır.*” buyurulmuştur.

Mârifet, Allâh’ın sıfatları ve isimleriyle ilgili doğrudan herhangi bir aracıya ihtiyaç duymadan elde edilir.

İrfâna, Hakk Teâlâ’dan ihsân olunan vehbî ilme yüklenen mânâlar bitmez. Bir kuyuya doldurulan su ile, kaynağından çıkan suyun, tad, renk ve koku olarak bir olmadığı gibi. Beyne yüklenen ilimle kalbe verilen ilim de aynıdır. Kozan ilçesinde vâizlik yaparken üstâzımıza, “*Bir başkasında görülmeyen bu ilmin kaynağı nedir?*” diyenlere verdiği cevaptır irfan. “*Biz fişimizi Sevgili Peygamberimiz’in (sav) pirizine takıyoruz.*”

İrfan, Allah Teâlâ’nın bahr-i ummânıdır, kudret denizidir. Ne mürekkebi biter ne de bir nihâyeti olur.

*“Bu aşk bir bahr-i ummândır,
Buna hadd-i kenâr olmaz.
Delîlim sır-ı Kur’ân’dır.
Bunu bilende âr olmaz.”*

13 Mâide, 5/27.

14 Zuhruf, 43/72.

İrfan ehlinin ilmine, kaynağı Rabbimizin kudret der-yâsı olana, Mevlâ-yı Mûteâlimiz Kitâb-ı Kerîm’inde şöyle işâret buyurur: “Şâyet yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de arkasından yedi deniz katılarak (mürekkep olsa) yine Allâh’ın sözleri (yazmakla) tükenmez. Şüphe yok ki Allah mutlak gâlip ve hikmet sâhibidir.”¹⁵

İrfan, Allah Teâlâ’nın izzeti, azameti, yüceliği ve ilmidir. Daha bir geniş anlamıyla, Allah Teâlâ’yı sevip O’na dost olmaktır. Dostluğuyla neşelenip, âşık olmaktır. Yakınlık temin ederek, vâsıl olmaktır.

İrfan, îmânın önünden küfrün, âhiretin önünden dün-yânın, Hakk Teâlâ’ya kavuşmaya mânî olan mâsivânın perdesini kaldırmaktır.

Şeyh Mustafa Hulûsî:

“Ben sivâyı sevmezem
Kalbime de koymazam
Gayri sevdâ bilmezem
Rehberimden dönmezem.”

Bâyezid (ks) “Mârifete nasıl eriştin?” diyenlere: “Çıplak beden, giyim kuşama değer vermeme ve açlıkla.” der.

1- Avâmın, halkın mârifeti; ubûdiyet, kul olduğunu bilip, Allâh’a itâat etmek, Rubûbiyet, Cenâb-ı Hakk’ın her zaman her yerde her mahlûka, muhtaç olduğu şeyleri vermesi, onları terbiye ve tedbîr etmesi, düşmanını tanıma, nefis ve şeytânı bilip ondan uzaklaşma, ibâdet ve tâate meyildir.

2- Has, seçkin kimselerin mârifeti; Allah Teâlâ’nın azamet ve celâlini, ihsânını ikrâmını ve yardımını bilmektir.

15 Lokmân, 31/27.

3- Daha özel, seçkinlerin seçkinlerinin mârifeti; kalbin sırrına erme, lütuf ve ikrâmı görme, münâcât ve dostluk kurmaktır Mevlâ ile.

İrfânın dereceleri üçtür:

1- İslâm.

2- İman.

3- İhsan, her şeyde Rabbimizin birliğini görmektir.

Bir başka sıralamada:

1- Allah Teâlâ'nın ef'âl sıfatını müşâhededir.

2- Yüce Rabbimizin sıfatlarını müşâhededir.

3- Zâtî sıfatlarını müşâhededir Hallâk-ı Lemyezel'in.

Ârifin alâmeti:

1- Sükûtu, tefekkür ve ibrettir.

2- Kelâmı, Rabb Teâlâ'yı övgü ve medih etmektir.

3- Nazarı, Rabb Teâlâ'nın ilâhî sanatını görmektir.

Âriflerin özelliklerini ulemâ ve meşâyih şöyle sıralar:

Lisânı hikmet konuşur.

Kalbi Rabbimizi tanımada sâdıktır.

Bedeni hizmete muvâfıktır.

Ârif:

Hâlini gizler.

Sözü doğrudur.

Arzu ve isteklerinde samîmîdir.

Dünyâya ibret gözüyle bakar.
Âhiret hayâtını gözler.
Nefsini engin görür.
Tâatlerinde eksiklik ve hatâlı olduğunu bilir.
Bedeni talebde,
Kalbi aşkda,
Rûhu zevkdedir.

Güneşden aydın olan mârifettir.
Sudan daha faydalı olan mârifet ehlinin sözüdür.
Miskden daha güzel olan mârifet ehlinin vaktidir.
Ârifin kazancı yüce kudreti görmektir.

Ârifin meyvesi:

Rabbimizden hayâdır.
O'nu sevmektir.
O'na dost olmaktır.
O'na yönelmektir.

Peygamber Efendimiz (sav)'in:

“Mâ arafnâke hakka ma’rifetike Yâ Ma’rûf

(Ey bütün mahlûkât tarafından bilinen Rabb'im, Seni bilinmesi gereken ölçüde bilip tanıyamadık).”

“Mâ abednâke hakka ibâdetike Yâ Ma'bûd

(Yalnızca kendisine ibâdet edilen Allah'ım, Sana hakkıyla kulluk edemedik).”

ifâdeleri, hakikat-i hâli beyandır.

Esmâ'da Esrâr

Her şeyin Hâlık'ı, yaratan ve yaşatanı Mevlâ-i Müteâldir. O'ndan geldik O'na döneceğiz. Rûhundan ruh üflemesiyle Zât'ından gayri değiliz, ayrı da değiliz. O hiç bir şeye benzemez. Sevgili Peygamberimiz'in (sav) mübârek kelâmıyla: **“Sen Kendini senâ ettiğin gibi yücesin.”**¹ Kayısının çekirdeği kayısı değildir, ama kayısı çekirdekten olur. Buz su değildir, fakat buz sudan oluşur. Nefes kişinin kendi değildir, ama nefes de insandan meydana gelir. Ne mutasılız, ne de munfasıl; ne aynıyız ne de gayrı. Görünen ne varsa O'nun eseri. Baktığı eşyâda O'nu görenler, eserden müessire geçenlerdir.

*“Âyinedir bu âlem her şey Hakk ile kâim.
Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim.”*

Kâinâtı insan için, insanı da Zât'ı için yaratan Rabbimiz, bir hadîs-i kudsîde şöyle buyurur: **“Bilmiş olunuz ki, her cesette bir kalb vardır. Her kalpte bir gönül vardır. Her gönülde bir sır vardır. Her sırda bir gizlilik vardır. Her gizlilikte, daha büyük bir gizlilik gizlidir. İşte, Ben bu gizlilerin gizlisindeyim.”**

¹ et-Tergib ve't-Terhîb, II/119, 120.

Hakîkata âşinâ Yûnus dillendirir bu gerçeği:

*“Sensin bize bizden yakın,
Görünmezsün hicap nedir?”*

Kendini bulma, aslına erme noktasında:

*“Beni bende demen, bende değilim,
Bir ben vardır bende, benden içeri”* der Mevlânâ.

“Senin içinde bir can var, o cânı ara!”

Hakk Teâlâ'ya âyinedir insan. Görünen varlıklar, sıfat ve isimlerinin tecellîsidir. Sevgili Peygamberimiz (sav): **“Yâ Rabbi, eşyânın hakikatını bana göster.”** diye duâ etmiştir. Eşyâ, bizi yaratan Rabbimizin sıfat ve isimlerinin tecellî ettiği aynalardır.

Mü'min, Allah Teâlâ ile zihnî ve kalbî bir ilişki içindedir.

Abdullah en-Ninaci (ks): *“Allâhü Teâlâ'yı unutmak, O'ndan gâfil olmak, Cehennem'e girmekten daha şiddetli bir haldir. Allâhü Teâlâ'dan başka şeyleri anmak, onlardan bahsetmek kalpte kasvete, katılığa sebep olur.”*

Esmâ ile müsemmâ olunca, ilâhî ahlâk ile ahlâklanınca hep O'nu çağırır âşık kul.

Niyâzî Mısrî (ks):

*“Bakıp cemâl-i yâre çağırırım dost dost.
Dil oldu pâre pâre çağırırım dost dost.”*

Eserden müessire, esmâda müsemmâ deryâsına akar-ken nehrin mevceleri, dalgaları şu sözleri terennüm eder:

*Bağrımdaki biten taşlar
Muhammed'in aşkındandır*

*Gözlerimden akan yaşlar
Muhammed' in aşkındandır.*

Muhyiddîn-i Arabî (ks) “Kulun halleri ilâhî isimlerin tecellîsidir. Kul bir bedendir, ona tekâbül eden ilâhî isim ise onun kalbi gibidir.”² der.

Gazzâlî (rh.a), “Kulun mükemmellik ve mutluluğunun, Allâh'ın ahlâkı ile ahlâklanmaya, O'nun isim ve sıfatlarının mânâları ile bezenmeye bağlı olduğunu” ifâde eder.

İsm “varlıklara verilen ad”, müsemmâ “adlandırılan varlık” demektir.

Dünyâda her bir eser, müessirinin eserleri olduğunu gösterir.

Her bir isim, fiil, eser, kâinâtın sahîfelerinde ve satırlarında, kâtibinin imzâsını taşır.

Ârifler eşyâda esmâyı, diğerleri gözün merceğine düşenleri, ehlüllâh esmâda müsemmâyı müşâhede eder. Lambanın ışığını değil, ışığın kaynağını görür Hakk dostları. Akan suyun menbâna bakar. Nîmeti değil, mün'imi, nîmeti bahşeden Hâlik-ı Teâlâ'yı müşâhede eder. Zikrini unuttur, mezkûru, zikrettiği Allah Teâlâ'yı bulur.

*Mecnûn'a sordular Leylâ nic'oldu
Leylâ gitdi adı dillerde kaldı
Benim gönlüm şimdi bir Leylâ buldu
Yürü Leylâ ki ben Mevlâ'yı buldum
Leylâ Leylâ derken Allâh'ı buldum*

2 el-Fütûhât, I, 41-42.

Abdül Ahadin Nuri Hazretleri hakîkate dönmeyi anlatan beytinde:

*“Sofiya esmâda kalma, gel müsemmâ dersin al
Bil müsemmâdır, hemân tâlim-i esmâdan garaz”* der.

İnsan sevdiğinin ismine değil zâtına tâlib olmalı.

Yalvarıp yakarırken, tazarru ve niyazda esmâ ile yalvarırız Rabbimize. **De ki: “İster Allah diyerek, ister Rahmân diyerek yakarın; hangisiyle yakarsanız olur, çünkü bütün güzel isimler O’na mahsustur.”**³

Eşyâyı anlamak Yaratıcıya giden yoldaki vâsıtalardan biridir. İbn Arabî, eşyânın hakîkatinin esmâ-i hüsnâ (tecellî)’den ibâret olduğunu söyler.

Esmâ ile müsemmâyâ en güzel örnek, Sevgili Peygamberimiz’in ahlâkını soran Sad b. Hişam’a, Aişe annemizin verdiği cevaptır: *“Nebiyî-i Muhterem (sav)’in ahlâkı Kur’ân idi.”*⁴

3 İsrâ, 17/110.

4 Nesâî, Kıyâmü'l-leyl, 2.

Ufukta Görünen

Görünenler ve görünmeyenler:

“Görmeyenle gören, karanlıklarla aydınlık, gölge ile sıcak bir olmaz. Dirilerle ölüler de bir değildir. Allah dilediğine elbette işittirir; ama sen kabirlerdekilere de işittirecek değilsin!”¹

“Gören” kelimesi mü’mini, “kör” kelimesi kâfiri, “aydınlık” îmânı, “karanlıklar” küfrü, “gölge” rahatlığı ve huzûru, “sıcak” sıkıntıyı ve yakıcı ateşi, “diriler” mü’minleri, “ölüler” kâfirleri anlatmak için kullanılmıştır. Zîrâ mü’min önündeki açık yolu (dünyâ hayâtından sonra yeni bir hayâtın başlayacağını) görmekte, inkârcı ise bunu görmemektedir.

“(Onlar) gayba îmân ederler, namazı kılarlar, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar.”²

Bunlar hakkında bilgi alınabilecek iki kaynak vardır: Vahiy ve ilham. Akıl, ancak bu iki kaynaktan alınacak bilgiler üzerine tefekkür yoluyla açıklamalar getirebilir.

1 Fâtır, 35/19-22.

2 Bakara, 2/3.

Keşif, kalp gözünün açılması, Allah tarafından haber verilme (tahdîs) gibi çeşitleri veya isimleri bulunan ilham, ancak islâm'a sağlam îman ve onun esaslarını samîmiyetle (ihlâs) yaşama sonucu elde edilmiş bulunursa mûteber olur.

Ezel ve ebed ufku:

1- Ezelde verdiğimiz sözdür Rabb'imize.

2- Unutmamamız gereken Hâlik'imızdır.

Ölünceye kadar ibâdet, kemâle götürür kişiyi.

*“Kulluğa bel bağlar isen şâm-u seher ağlar isen,
Sular gibi çağlar isen tiz bulunur ummân sana.”* Niyâzî
Mısrî

İrâdî ölümlle ölümsüzlük gerçekleşir ufku geniş olanlarda.

*“Mûtû kable ente mûtû sırrına mazhar olan
Haşr ü neşri gördü bunda nefha-i sûr olmadan.”* Şem-
seddin Sivasî

*“Ben ölürsem sakın bana “öldü” demeyin. Aslında ben
ölü idim, dirildim, beni dost aldı, götürdü.”* Mevlânâ

*“Ey insan! Fenâyâ, ademe, hiçliğe, zulümâta, nisyâ-
na, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi
tevehhüm edip düşünmeyiniz! Siz fenâyâ değil, bekaya gi-
diyorsunuz. Ademe, yokluğa değil, vücûd-u dâimîye sevk
olunuyorsunuz. Zulümâta değil, âlem-i nûra giriyorsunuz.
Sâhib ve Mâlik-i Hakîkî'nin tarafına gidiyorsunuz ve Sultân-ı
Ezelî'nin pâyitahtına dönüyorsunuz. Kesrette boğulmaya
değil; vahdet dâiresinde teneffüs edeceksiniz. Firâka değil,
visâle müteveccihsiniz.”* Said Nursî

İbrâhim b. Edhem bir gün saltanatından ve erdiği nîmet-
lerden dolayı sevindi. Rüyâsında bir kimsenin kendisine bir

kitap verdiğini gördü. Kitaptaki yazı şuydu: “**Fânîyi bâkîye tercîh etme. Saltanatına da aldanma. O halde Allâh’ın emrine koş.**” “**Rabbinizden bir mağfirete ve cennete koşun...**”³

İbrahim b. Edhem uyandı ve “*Bu, Allah’tan bir uyarı ve öğüttür.*” dedi. Allâh’a tevbe etti, zikir ve tâatle meşgûl oldu. Ona gösterilen bu rüyâ gaflet uykusundan uyanmasına ve Kur’ân ile Allâh’ın hoşnutluğuna ermesine sebep oldu.⁴

Efendimiz (sav): “**Akıllı kişi, nefesine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kişi de, nefisini hevâsına tâbî kılan ve Allah’tan dilekte bulunup duran kişidir.**”⁵

Enfâl sûresinin 24. âyetinde: “**Ey îmân edenler! Size hayat verecek olan şeye çağırıldığında Allâh’a ve Peygamber’e icâbet edin.**” buyurur Rabbimiz.

Cenâb-ı Hakk ufku: “**Ey îmân edenler! Allâh’ın dînine karşı savaş açan, insânî ve ahlâkî değerleri hiçe sayan, inanç, ibâdet ve düşünce özgürlüğüne zincir vuran bütün fitne ve kötülük odakları tamâmen yok edilip ortadan kaldırılıncaya ve yönetimde mutlak otorite ve egemenlik anlamına gelen din, tamâmen ve yalnızca Allâh’ın irâdesine uygun bir hâle gelinceye ve böylece, Kur’ân’ın belirlediği adâlet, özgürlük ve barış ortamı tüm dünyâda egemen oluncaya kadar onlarla savaşın!**”⁶ âyetiyle belirler.

“**Onlar kendi kendilerine düşünmediler mi ki, Allah gökleri ve yeri ve onların arasında bulunanları, ancak hak**

3 Âl-i İmrân, 3/133.

4 İsmail Hakkı Bursevi, Ruhu'l-Beyan.

5 Tirmizî, Kıyâmet 25; İbni Mace, Zühhd 31.

6 Enfâl, 8/39.

olarak ve muayyen bir süre için yarattı. İnsanların birçoğu Rabblerine kavuşmayı gerçekten inkâr edicidirler.”⁷

Peygamberimiz (sav), âhiret âlemini ashâbına şöyle anlatmıştı:

“Ne gözler görmüş, ne kulaklar işitmiş ve ne de beşerin kalbine, hatırına gelmiştir.”

“İnanıp yararlı işler yapanlara, altlarından ırmaklar akan cennetlerin kendilerine âit olduğunu müjdele! Onlardaki herhangi bir meyveden rızıklandırıldıklarında: “Bu daha önce de rızıklandığımız şeydir” derler ve o rızık birbirinin benzeri olmak üzere, kendilerine sunulacak. Orada çok temiz zevceler de onların. Hem onlar orada ebedî kalacaklar.”⁸

“Evet, kim bir günâh işlemiş de kendi günâhı kendisini her yandan kuşatmış ise, işte öyleleri ateş ehlidirler ve orada ebedî kalıcıdırlar.”⁹

“Bu dünyâ hayâtı, aldanma metâından başka bir şey değildir.”¹⁰

“Bırak onları; yesinler, eğlensinler ve boş ümit onları oyalayadursun. (Kötü sonucu) yakında bileceklerdir!”¹¹

Hz. Ali (ra): *“Dünyâ hızlıca bir sona doğru gitmekte, âhiret ise koşarak bize doğru gelmektedir. Dünyânın da âhiretin de tâlipleri vardır. Siz âhireti talep ediniz. Dünyânın tâlipleri olmayınız. Bugün hesap günü değil, çalışma günüdür. Yarın ise çalışma yok, hesap vardır.”*

7 Rûm, 30/8.

8 Bakara, 2/25.

9 Bakara, 2/81.

10 Âl-i İmrân, 3/185.

11 Hicr, 15/3.

Gerçek Hayat

Sonbahar, yaprakların sararıp döküldüğü, bağ ve bahçenin bozulduğu, ticârî olarak işlerin yoğun olduğu mevsimdir. İnsan hayâtının da güz mevsimi olgunluk çağıdır ve âhirete hazırlığın daha yoğunlaştığı bir devredir. Ya’kûb (as)’a Azrâil (as)’ın *“rûhunu kabz için haber veririm”* dediği vakittir. Son gelişinde *“neden haber vermeden geldin?”* deyince, *“çok haber yolladım”* der Azrâil (as). *“Dişin döküldü, belin büküldü. Saçlarına düştü ak, güçten kuvvetten kaldın bak.”* Hep bunlar bir tarafa, ecel ansızın gelir. Sıddîk-i Âzam’ın söylediği sözdür bizim için geçerli olan. *“Ölüm gelse ne yaparsın?”* suâlîne, *“aynı hâl üzere kalırım”* der. Çünkü her vakit uyanık, emr-i ilâhî’ye muntazır. Hem zâhir hem de bâtında muhâsebe etmeli kişi kendini.

Muhyiddîn-i Arabî (ks) zâhirî muhâsebenin ötesinde, bâtınî, gönlünden geçen duyguların da muhâsebesini yapar. Kalbde beliren duyguları işleme koyma azmi mesûl tutar insanı.

“Göklerde ne var, yerde ne varsa (hepsi) Allâh’ındır. Eğer siz içinizdekini açıklar, yâhud gizlerseniz Allah onunla

sizi hesâba çeker. Sonra kimi dilerse onu yarlıĝar, kimi dilerse onu da azâblandırır. Allah her şeye hakkıyla kadirdir.”¹ Gönüllerinin pâklığı Allah Teâlâ’ya vâsıl kılmıştır Hakk dostlarını.

“Göğüslerinde kinden ne varsa söküp atmışızdır. Altlarından ırmaklar akar ve derler ki: “Hamdolsun Allâh’a ki; bizi buna hidâyet etti. Eğer Allah bizi hidâyete erdirmemiş olsaydı, biz hidâyete erecek değildik. Andolsun ki; Rabbimizin peygamberleri hakkı getirmişlerdir.” Onlara: “Yapmakta olduklarınızdan dolayı mîrasçısı kılındığınız cennet işte budur” diye seslenilir.”²

Abdu’lkâdir Geylânî (ks) “Cenâb-ı Hakk’a beni üç şey vâsıl kıldı” der:

- 1- Kerem. (İyilik)
- 2- Seha. (Cömertlik)
- 3- Selâmet-i sadr. (Gönlün temizliği)

Âhîret hayâtındaki huzur, bu hayâtın “hayâten tayyibe” olmasına bağlıdır. “Gerek erkekden, gerek kadından kim mü’min olarak, iyi amel (ve hareket)de bulunursa hiç şübhesiz onu (dünyâda) çok güzel bir hayat ile yaşatırız ve (o gibilere) her halde yapageldiklerinin daha güzeliyle ecir veririz.”³ İçi ve dışı Mevlâ ile, rûhu Allah Teâlâ ile huzurda, Rabbimiz Teâlâ’yı tanıma zevkiyle doludur. Ezelî şarabla, üns dostukla, ihsan makâmıyla, maarif cennetiyle mesuddur. Rızâ makâmının serinliğiyle, Kur’ân-ı Kerîm’in neş’esiyle sarhoşdur.

1 Bakara, 2/284.

2 A’raf, 7/43.

3 Nahl, 16/97.

Gurbet

Düşündüğümüzde, hepimizin garîb olduğunu anlarız. Çünkü biz ruhlar âleminden geldik, ana rahmine düştük. Asıl gurbeti, bu dünyâyâ gelmekle yaşadık. Efendimiz (sav) de, **“bu dünyâda garîb ve yolcu gibi olun”**¹ buyuruyor.

Gurbeti, vatancüdâ olan, ülkesinden ayrılanlar için kullanırlar. Mânâ ikliminde dolaşanlar için hiç de böyle değildir. Yûnus Emre ve emsâlinin, Cennette bile garîb olduğunu görürüz. Yiyecek içecekler, giyim kuşamlar, evler barklar, denizde yatlar, her türlü imkânlar onlara huzur vermez.

Yahya bin Muaz (ks) münâcâtında şöyle dilleşir Mevlâ ile gönülden: *“Geceler, Zât-ı Ecell ü A'lâ'nla münâcâtla tatlılaşır. Gündüz ibâdetle, dünyâ zikrinle, âhîret affınla, Cennet de Cemâl-i İlâhî'nle zevklenir.”*

Aslî vatanına, ana ve babasına kavuşanlar kurtulur gurbetten. Behlül Velî'nin şu menkîbesi çok mânîdardır: Pâdişah Harun Reşid, *“Behlül, evimize kasaptan et götür”* der. O da kabre götürür. Sebebi sorulunca, *“asıl evimiz kabir değil mi?”* der.

1 Tirmizi, Zühd, 25.

İblis her an peşimizde aldatmak için. Mel'un, bir Hakk dostuna sorar:

-Evin neresi? O da:

-Kabir.

-Ne yer ne içersin? O da:

-Ölüm.

-Ne giyersin? O da:

-Kefen, der.

Hız Âdem (as)'ın da, ruhta babası (sav) Efendimiz'le tanış olmaktır garibliğin son bulması. Ashâb-ı Güzîn'in, "*anam babam, tatlı canım sana fedâ olsun Yâ Resûlallâh*" demesidir.

*"Canım kurbân olsun Sen'in yoluna
Adı güzel kendi güzel Muhammed (sav)"*

Esâretteyiz bu bedende. Beyni, yüce kudreti tefekkür; kalbi tezekkür, ve sâir âzâları yolunda kullukla teşekkürde oldukça, cesed kavuşur hürriyetine. Yaptığı duâ ile zürriyetine İbrâhîm (as)'ın, kurtaralım ateşten neslimizi. Onlar da gurbette kalmassınlar. "**Rabbim, beni ve neslimden olanları, namazı dosdoğru kılanlardan eyle.**"²

Enfüste garibliğin, dışında da var gurbet. Eşyâ bile gurbetin ıstırâbını duyar. Yer, "âsîleri nasıl taşıyım"; semâ, "nasıl gölgelerim" diye.

Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimiz, "**altı şey altı yerde garibdir**" buyurur:

1- Mescid, namaz kılınmayan yerde.

2- Kur'ân-ı Kerîm, okunmayan mahâlde.

2 İbrahim, 14/40.

3- Fâsığın kalbinde, Kur'ân-ı Azîmüşşân.

4- Müslüman sâliha bir kadın, kötü huylu kocanın nikâhında.

5- Müslüman sâlih koca, fenâ ahlâk sâhibi kadının elinde.

6- Sözüne îtibâr edilmeyen âlim, kavmi arasında.

Îmanda yakîn, ibâdette ihlâs, ahlâkda güzel huyla kurtulur insan gurbetten. Tâatlerin ihsan ölçüsünde, kalbî ve rûhî cihetini gözeterek yapılması, nefsin mutmainneye, huzûra ermesi, beden kafesinden rûhânî âleme kanat çırp-makla kavuşur hürriyetine insan.

İnsan garîb olduğu gibi mekânlar da garibdir. Selahaddîn-i Eyyûbî (ks) *“yeryüzünde iki taş, Hacer-i esved ve Hacer-i muallak birbirinin kardeşidir. Bunlar tutsak olduğu müddetçe Selahaddin'in yüzü gülmez.”* der. Fetih gerçekleşince, Kuds-i Şerif Yahudi'nin tasallutundan kurtulunca bayram eder. Bu uğurda şehâdet bayramına koşanlara müjdeler olsun.

Amel

“Rabblarına olan derin saygılarından dolayı sorumlu davrananlar; Rabblarının âyetlerine inananlar; Rabblarına ortak tanımayanlar, verdiklerini, Rabblarına dönecekleri inancından dolayı kalpleri ürpererek verenler; işte bunlar iyiliklere koşup, bu uğurda yarışırır.”¹ Mu’minûn sûresi 57 ilâ 61. âyet-i celîle’nin îzâhında Âişe-i Sıddîka Vâlidemiz (r.anha): “İsyân içinde olanlar mı Allâh’ın azâbından korkarlar?” deyince Efendimiz (sav): “**Hayır, ibâdetlerinin kabûl olup olunmamasından korkanlar**” buyurdu. Çünkü kişi namaza durur, yanında iki melek hazır olur. Yerine göre ameli yüzüne çarpılır. Mâûn sûresinde “**Vay o namaz kılanların hâline ki onlar kıldıkları namazdan gâfildirler.**”² Biz günâhımızdan dolayı tevbe ederiz. Ama o kutlu erler ibâdetteki gafletlerinden tevbe ederler.

İbâdetin kabûlünün şartlarını nasıl tesbît ederiz? Kalpteki ateş, gözdeki yaş, kalpte zuhûr eden haşyetin vücuttaki görüntüsüyle. Bir mescide dâvet olunduğunda saç sakalıyla meşgûl olan birini gördüğünde Efendimiz (sav): “**Eğer kalbinde haşyet olsaydı âzâlarında da olurdu.**” buyurdu.

1 Mu’minûn, 23/57-61.

2 Mâ’ûn, 107/4-5.

İsviçre’de cemâatle namaz kılariken en geri safta bulunan orta yaşta bir zât vardı. Yüzü ay gibi parlaktı. Namazdaki gözyaşı âhu vâhı etraftan da duyuluyordu. Meğer o zât yeni î mân eden, İslâm’ın tadını her zerresinde duyan bir kimseydi. Bize bu hâdise İslâm târihinden şu güzîde tabloyu hatırlattı: Ammar (r.a) kendine yapılan zulüm ve cefâyâ direnmeye devâm etti. Bir gün yine ona aklını kaybedesiye, soluğu kesilinceye, derileri soyuluncaya kadar çok ağır işkence yaptılar. Putlarını hayır ile yâd etmedikçe bırakmayacaklarını söylediler. O da ölümden kurtulmak için onların istedikleri şekilde Lât ve Uzza lehinde zarûreten konuşmak zorunda kaldı. Müşriklerin elinden kurtulur kurtulmaz doğruca Rasûlullah (sav) Efendimizin huzûruna vardı. Başından geçenleri ağlayarak anlattı. Efendimiz ona: **“Bu sözleri söylerken kalbini nasıl buldun?”** diye sordu. O da: **“Kalbimde Allâh’a îmanda en ufak bir değişiklik olmadı.”** dedi. Bu cevap üzerine Efendimiz (sav): **“Ammar’ı başından ayağına kadar îman kapladı. İman kemiklerine işledi.”** buyurdu.

Sâmî Efendi Hazretleri’nin (ks) evlatlarından Yusuf Beceren ellerini dizlerine koyamazdı. Namazda rengi uçar âdetâ kendinden geçmenin emâreleri görölürdü. Medîne-i Münevvere’ye girerken arabayı kullanırken direksiyonu bırakır, yine ellerini havaya kaldırır. Arabayı kim sürdü bilemem ama vâsita Medîne-i Münevvere’ye, gönüller de menzîl-i maksûda erişir.

Ashâb-ı Kirâm’ın gece yaptığı tâat nûr yüzlerinde daha nûraniyetle kendini gösterirdi. Yaptıkları tâatlerin sûreti de sûreti de, esrar ve hikmeti de âzâlarında belli olurdu. Medîne-i Münevvere’de bizimle umre yapan, Efendimiz aleyhissalâtu vesselâm ile de görüşen bir kardeşimiz vardı. Meczûbından Yaşar Efendi onu gördü ve dedi ki: **“Kâbe’nin resmi yüzüne vurulmuş.”**

Termal kameralarla, yapılan hayır ve şer işleri vücutta kendini gösterir de gönül ekranında hiç belli olmaz mı? Vücuttan alınan kan bedendeki hastalığı bir bir gösterir de evliyâullâh'ın nûrla bakan gözü, mânevî ultrasonu insanın ahvâlini hiç bildirmez mi? Daha görmeden, gönül ekranında mürşid-i kâmil ihvânının hâlini biiznillâhi Teâlâ seyrederek. Sabah saat 9'da evimize misâfirler gelir. Bir tânesi geç saatte kapının ziline basar. Üstâzımız “söyleyin ona” der, “Yapmış olduğu yanlış bir işi temizlesinler” buyurur. Onu duyan kimse ellerini yüzüne kapar, nedâmet ederek eve döner. Fâizle yaptığı bir işi tarlasını satarak helâlâle dönüştürür.

Sâmî Efendi Hazretleri'ne 60 kişi intisâb için yola çıkarlar. Sâdece 2 kişiye ders verir. Bu cemâatin içinde bulunan müftü bir zâta der ki: “Evlilik işini hallet de öyle gel.” Meğer başkasının nikâhında olan kadını kaçıracak evlenir. Önlere konan yiyeceklerin helâl olup olmadığını yiyip yememesinden anlarlar. Çokça ikrâm edilen bir bisküviyi bir müddet sonra yemez. Araştırdıklarında o müesseseye haramın bulaştığı görülür. Kabûl dergâhına giden ameller de melekler vâsıtasıyla kontrol edilir. İçinde riyâ, kibir, ucub bulunursa amel kabûl edilmez.

“De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, ilâh'ınızın, sâdece bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa iyi iş yapsın ve Rabbine ibâdetinde hiçbir şeyi ortak koşmasın.”³ Riyâ, ikiyüzlülük gibi Allâh'a gizli ortak koşmayı amellerine karıştırmadır.

“Allâh'ın en çok sevdiği amel, az da olsa devamlı olanıdır.”

“Allah vücutlarınıza ve şekillerinize bakmaz. Fakat Allah kalplerinize bakar.”

3 Kehf, 18/110.

“Kişi, insanların gözünde cennetliklerin işi gibi iş yapar
oysa o cehennemliktir.”

“Amelin hâlis ise, azı da sana yeter.”

Vardık tâ Pîr-i Kâmile, taş olsa dil yumuşağ olur,

Firavun ise nefsin, yakın bir murdan alçağ olur,
Oldunsa vâkıf aczine, ednâ amel bir dağ olur,
Çürüklerin hep sağ olur, zehrin kamu bal yağ olur,
Dağlar yemişli bağ olur, cümle cihan bostan sana!

Es'âd-ı Erbilî (ks)

Üretilen mal fabrikanın değerine göredir. Kalp farikasını ilme'l-yakînden ayne'l-yakîne, ayne'l-yakînden hakka'l-yakîne ulaştıranlar, şerîat, tarîkat ve ma'rifetin sırrına erenler, mukarrebûn olanlar en güzel kumaşı pazarda sergilerler. Öyle olur ki, şeytan ve melek dahi haberdâr olamaz. “İhlâs, Allah ile kul arasında bir sırdır. O sırrı melek bilmez ki yazsın, şeytan bilmez ki bozsun.” buyurdu Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri (ks).

Bâtın şerîata uymadıkça kabûl değildir. Kişi farz, vâcip, sünnet, müstehaplarına riâyet eder, ondan sonra kalbin güzellikleri ortaya çıkar.

Şerîat, tarîkat yoldur varana
Hakîkat, ma'rifet andan içeri

Süleyman kuşdilin bilir dediler
Süleyman var Süleyman'dan içeri

Unuttum din diyânet kaldı bende
Bu ne mezhebdürür dinden içeri

Dînin terkedenin küfürdür işi
Bu ne küfürdür îmandan içeri

*Geçer iken Yûnus şeş oldu dosta
Ki kaldı kapıda andan içeri*

Hızır (as) Mescid-i Aksâ Câmide

Yine bir Cuma günü Mescid-i Aksâ Câmii dolup taşmış, safların arasından iğne geçmezmiş. Hızır (as) üstü başı yırtık, sökük bir halde arka saflarda birinin yanına diz çökmüş. Hoca ise sırat köprüsünü anlatıyormuş, işte böyle kılıçtan keskin, kıldan ince, düşenler, ok gibi geçenler vs. Herkes ağzını açmış hocayı dinliyormuş. Hızır (as) yanındaki adama bakmış adam hocayı dinlemiyor, başına eğmiş hafif hafif sallıyor.

Hızır (as) yanındaki adamı dürtmüş, “*Hoca çok önemli bir olayı anlatıyor bak herkes dinliyor sen niye dinlemiyorsun?*” deyince adam işâret parmağını dudaklarına götürerek sus demiş. Hızır susmuş tekrar insanları seyretmeye başlamış evet herkes hocayı dinliyor ama yanındaki adam dinlemiyor.

Bir kez daha adamı uyarınca adam: “*Bana bak senin Hızır olduğunu söylersem câmide bulunan bu insanlar hocayı dinlemekten vazgeçerler, senin peşine takılırlar, otur oturduğun yerde bir daha beni rahatsız etme*” demiş.

Hızır (as) susmuş. Ezan okunmuş, Hızır (as) farzı kılmış, sünneti beklemeden dışarı çıkmış. Cebinden isimlerin yazılı olduğu defterini çıkarmış kontrol etmiş, biraz önce Mescid-i Aksâ câmiinde kendisini tanıyan adamın ismini görememiş. Durumu Allâh’a arz etmiş, Allah’tan şöyle bildirilmiş: “*Bizim iki adet isim defterimiz var, biri genel, biri özel defterlerdir. Genel defteri size verdik, özel defter bizde kalıyor. Sizi câmide tanıyan kişi bizim özel defterlerimizde kayıtlı Hâlis ve Muhlis kullarımızdandır.*”

Nasıl ki ilâhî defterde ismi bulunanlar varsa meleklerin kaydetmediği ameller de vardır.

Emânet

Edeb, insanda meknuz, saklı güç ve kuvvetin ortaya çıkmasıdır. Sırr-ı hilâfet, tâlim-i esmâ gibi nice nîmetler insanda mevcuttur. Cenâb-ı Hakk'ın, **“Beni ne yer aldı ne de semâ. Ancak mü'min-i kâmilin kalbi aldı.”** Hadîs-i Kudsî'si yeter bu mânâda.

Emânet, Peygamberlerin sıfatıdır. Mü'min olmanın şartı da emîn, inanılacak kimse olmasıdır. Emânete ihânet münâfıkların sıfatıdır. Vedâ hutbesinde Efendimiz (sav) **“kadınları size emânet ediyorum”** buyurmuştur. Son nefesinde Efendimiz (sav) şöyle buyurmuştur: **“Size iki emânet bırakıyorum. Bunlara sarıldıkça sapıtmazsınız. Biri Kitâb-ı Kerîm, diğeri Sünnet-i Resûl'dür (sav).”** Kıyâmetin alâmeti, emânetin zâyi olmasıdır. **“Cenâb-ı Hakk emâneti ehline vermenizi emreder.”**¹ buyuruluyor.

Bâtında emânet, Tevhid'dir. **“Ancak Sana kulluk yaparız. Ancak Senden yardım bekleriz.”** Maksad ve gâyemiz

1 Nisâ, 4/58.

Sen'sin. Hüküm ancak Allah Teâlâ'ya mahsustur, deyip gereğini yapmaktır emâneti gözetmek.

Velâyet-i kübrâdır. Vâris-i Enbiyâ olmaktadır. Allah Teâlâ'ya yakınlığı ifâde eden mukarrabiyyettir. “*Bu Niyazi'den de Mevlâ görünür*” demektir. Gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı olmaktadır. Nûra mazhariyettir.

Eşyânın hakîkatine ermektir. Bakılan her eşyâda ilâhî kudreti görmektir. Ali (kv)'nin, “*görmediğim Allâh'a (cc) inanmam*” sözünde gizlidir bâtınî emânet.

Zâhirde emânet, ubûdiyyettir. Kulluğu sürekli yapmaktır. “**Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine kulluk et**”² emrine sadâkattir. Dînî görevleri îfâdır. Kulluğun şartlarına riâyettir. Tâatleri takvâ esâsına göre yerine getirmektir. Ebu Ali ed-Dekkak'ın (ks) şu mübârek sözüdür:

“*İbâdetler Cennet'e; ibâdetle edeb, Cemâlüllâh'a götürür.*”

2 Hicr, 15/99.

İki Âlemde Cennet

Yûnus Emre, cehennemde ateş görmeyince sorar Mâlik'e. "Hani burada ateş görülüyor?" deyince Mâlik cehennem kapıcısına, o da der ki: "Burada dağdan kesilip getirilen tomruklar yanmaz. Herkes kendi âteşine yanar." Kâfirler küfür, münâfıklar nifak, âsîler isyan ateşinde yanar. Mü'minler îmân, müttakîler takvâ, mukarrebûn zümre Hakk'a kurbet/yakınlık nûruyla aydınlanırlar.

İnanan mü'minlerle inanmayanların hâlini Cenâb-ı Hakk şöyle beyân eder: "İnanmış erkek ve kadınları, defterleri sağdan verilmiş ve ışıkları önlerinde olarak giderken gördüğün gün onlara şöyle denecektir: 'Müjde; bugün içlerinden ırmaklar akan, içinde temelli kalacağınız cennetler sizindir.' İşte bu büyük kurtuluştur. Münâfık erkeklerle münâfık kadınların, îmân edenlere: "Bize bakın ki sizin ışığınızdan biz de aydınlanalım" diyecekleri gün kendilerine, "Arkanıza (dünyâya) dönün de bir ışık arayın" denilecektir. Derken aralarına kapısı olan bir sur çekilir. Bunun iç tarafında rahmet, onlar (münâfıklar) tarafındaki dış cihetinde ise azap vardır."¹

1 Hadîd, 57/12-13.

Cenneti de cehennemi de biz oluştururuz bu dünyâda. Es'ad-ı Erbilî (ks) (Hesab için): **“Rabbi huzûrunda durmaktan korkan için iki cennet var, (biri insanlara, diğeri cinlere âit).”**² âyetinde belirtilen iki cennetin biri dünyâda, bir diğeri de ukbâda.” buyurur. Dünyâdaki cennet, mutmainne, huzur ehlinin gönlündeki sürur, murâkabe ehlinin aldığı haz, tecellî ve vâridât nurlarıdır.

“Mü'minin işine şaşarım. Gerçekten onun bütün işleri hayırdır. Bu durum, mü'minden başka hiçbir kimsede yoktur. Kendisine varlık, genişlik isâbet ederse şükreder, bu onun için hayır olur. Sıkıntıya uğradığında sabreder bu da onun için hayır olur.” Cennet, yeme-içme ve evlenmelerle alâkalıdır. Bir cennet var ki, o da cennetül maarifdir. İlâhî nîmetlerin bahşolunduğu yerdir. Cennetül maarifi burada temin etmeliyiz. İbâdetlerin rûhu bu cennettir. İmânda yakîn, ibâdette ihlâs, ahlâkda ahlâk-ı Muhammediyye'dir. Yaşayanların bileceği bir gerçektir bu hakîkat. Bu münâsebetle Es'ad-ı Erbilî Hazretleri'nin oğulları Ali Efendi *“muhâliflerimiz içimizdeki bu zevki bilseler, kılıç havâle ederler”* der.

Ateşin cehennem sıcaklığını, baharın cennet serinliğini biz burada duyuyoruz. **“Orada koltuklar üzerine kurulmuş olarak bulunurlar. Orada ne güneş (yakıcı sıcak) görürler, ne de dondurucu soğuk.”**³ **“İnsanlardan öylesi vardır ki: “Rabbimiz, bize dünyâda ver” der; onun âhirette nasibi yoktur. Onlardan öylesi de vardır ki: Rabbimiz, bize dünyâda da iyilik ver, âhirette de iyilik (ver) ve bizi ateşin azâbından koru”** der. İşte bunların kazandıklarına karşılık nasipleri vardır. Allah, hesâbı pek serî gören-

2 Rahmân, 55/46.

3 Dehr, 76/13.

dir."⁴ Dünyâyı cennet kılmak, dînî esaslara uygun olarak yaşamaktır bu âlemi.

Dünyâda intihar vakalarına baktığımız zaman rûhu daralanların inançsız zümre olduğu görülür. İnananlar ise gönül darlığıyla sabrın ecir olduğunu bilir ve huzûra erer. **"Allah her kimi doğruya erdirmek isterse, onun göğsünü İslâm'a açar. Kimi de saptırmak isterse, onun da göğsünü göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkır. Allah, inanmayanlara azap (ve sıkıntıyı) işte böyle verir."**⁵

Gönlü İslâm'la dolanlar ne kadar bahtiyardır. **"Allâh'ın, göğsünü İslâm'a açtığı, böylece Rabbinden bir nur üzere bulunan kimse, kalbi îmâna kapalı kimse gibi midir? Allâh'ın zikrine karşı kalpleri katı olanların vay hâline! İşte onlar açık bir sapıklık içindedirler."**⁶ Allah Resûlü (sav) **"Allah, kimin kalbini genişletirse, o Rabbinden bir nur üzeredir."** âyetinin tefsîrinde şöyle buyurmuştur: **"Nur kalbe yerleştiğinde, o kalp açılır genişler."** Bâzıları "Yâ Resûlallâh, bunun bir alâmet ve nişânesi yok mu?" diye sorunca, **"Evet"** buyurdu, **"o alâmetler şunlardır: 'Gurur evinden (dünyâdan) uzaklaşmak ve ebediyet yurduna yönelmek, ölüm zamânı gelip çatmadan ölüme hazırlanmak. O hâlde kim bu dünyâda zâhid olursa, (dünyevî) arzuları kısalsın ve dünyâyı ehline bırakır.'"**

Sâmi Ramazanoğlu (ks) 1934 yılında Yahyalı'yı teşrif buyurduğunda iki saat kadar ulemâ-i kirâma tefsîrini yaptığı şu âyet-i celîle mü'minin saadetini, inkârcının acı âkîbetini

4 Bakara, 2/200-202.

5 En'âm, 6/125.

6 Zümer, 39/22.

ortaya kor: ‘Her kim de benim zikrimden (Kur’ân’dan) yüz çevirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır. Bir de onu kıyâmet gününde kör olarak haşrederiz. O da şöyle der: “Rabbim! Dünyâda gören bir kimse olduğum hâlde, niçin beni kör olarak haşrettin?” Allah: “Evet, öyle. Âyetlerimiz sana geldi de sen onları unuttun. Aynı şekilde bugün de sen unutuluyorsun.” der.’”

7 Tâ-Hâ, 20/124-126.

Kıyamet

Kıyâmeti koparan biziz. Biz bütün gönlümüzle Allah desek, Allah nidâsına kulum hitâbını duysak, kopmaz kıyâmet. Allâh Allâh diyen buldukça kıyâmet kopmaz. Nefsinde, Allah deyip kulluk yapan, evinde âilesinde, Resûlüllâh (sav) sevgisi, ehl-i beyt muhabbeti ve Kur'ân kıraati olan, işinde ticâretinde, helâl kazanca tâbi olan, idâresinde, âdil devlet reisi buldukça kopmaz kıyâmet. Çünkü kıyâmet, hayırlılar üzerine kopmaz. Ne kadar kıyâmeti beklesek de, ölünce kopar kıyâmetimiz.

1. Hayâtımızı Kur'ân'la amel ederek geçirelim. Kitâb-ı Kerîm'imiz, hayâtımızın her alanına hitâb eder. Kendi arzusuyla konuşmayan Aleyhissalât ü Vesselâm Efendimizin kelimeleri da Kur'ân'ın tefsiri, tebyini, açıklayıcısıdır. Hüküm koymaya hak sâhibi olan, Şâri-i Mübîn'dir. Ayağımızın biri Kur'ân, bir diğeri de Hadîs-i Şerif'ler olsun.

2. İlâhî korkuyu taşıyarak, Âhirette emniyette olacağımız bir hayâtı düşleyelim.

3. Âhirete hazırlık yapalım. Kazılan kabre, amel sandığına takvâyı azık edelim.

Küçük alâmetleri kıyâmetin, bütün tahakkuk etmiştir. Büyükleri de, tesbih tâneleri gibi ardarda gelecektir. Kopacağı bilsek dahi kıyâmetin, dikelim elimizdeki fidanı.

- Âhret tarlasına, Allah ile kendi aramızda gerçekleşen taate, melek ve Nebiyy-i Mürsel'in dâhil olmadığı hâlis ibâdeti dikelim.

- Ehlüllâhın gönlünden akan ırmakta yıkanarak, dinlediğimiz Hak kelimeleri dikelim.

- Arşın açıldığı zamanı gözetleyerek, Kur'ân kıraatini, münâcaat ve mürâcaatımızı dikelim hâlvet mekânlarda.

- Hak Teâlâ'nın huzûrunda, mütevâzi hâlimizi dikelim.

- Rabbimizin (cc) İsim ve Sıfatlarının tecellîsini dikelim.

- Zâhirî ve bâtinî nimet ve ihsâna şükrü dikelim.

- Her an ve vakitte yaptığımız istiğfar, tevhid ve Salât ü Selâm'ı dikelim.

- Nefsânî isteklerimize, Rabbimizin arzusunu tercih etme bahtiyarlığını dikelim.

- Tekbir, Tehlil, farz ve nâfile taatlerle Allah Teâlâ'ya olan kurbîyetimizi, yakınlığımızı dikelim.

Dikelim, âhirette yeşerecek fidanları.

Ölüm ve Ötesi

Her gün ölüp diriliyoruz. Sâdece biz mi? Bütün kâinat ölüp diriliyor. Doğup batan güneş, ay, yıldız bunun işâreti-dir. Birbirini tâkîb eden gece ve gündüz aynı hâldedir. Kışın yaprakları kuruyup dökülen ağaç, baharda diriliyor. Hep bu hâdiselerle, ibret alanlara âfakda olan hâdiseler ders veriyor. Tarlaya attığımız tohumun büyüyüp geliştikten sonra çiftçiye zevk veren görüntüsü, çerçöp olmakla bir ibret tablosudur. Başak olup, harmanda tânesinden sapı ayrılarak bir yekûn teşkîl eden buğday, değirmende öğütülüp un hâline gelir. Un hamur olur, fırında ekmek olup mîdeye rızık olarak iner. İşte hayat budur.

Tarla verimli, tohum sağlıklı, bakımı yerli yerince olmasa üründen hiçbir şey hâsıl olmaz. Kullukla emrolunan kişinin, kalbi îmanla, tâati amel-i sâlih, nefsi ıslahla kemâl bulmadıkça, dünyâyâ gelişin anlamı olmaz.

Yaptıklarından sorumlu olduğunu bilmeseydi kişi, birbirini yer şu dünyâda. Ne âilede geçim ne ticârette güven ne de cemiyette hayır kalır.

Ölüm ve ötesi için cihan pâdişahları, ücretle tuttukları kişilere “*Gururlanma Pâdişâhım! Senden büyük Allah (cc) var.*” dedirtirlerdi. Bütün Meşâyih-ı Kirâm “*Lezzetleri gideren ölümü hatırlayın*” gerçeğini, her seher dersimizde tekrarlatırlar.

Bu hayâtın ötesinde Seyr-i Cemâl olmasa, dünyâdan tat almaz ârifler.

Hız. Ömer (ra) şu sözüyle bütün velîlere tercümân olur:

1. Cemâatle namaz
2. Gece teheccüd
3. Sâlihlerin sözlerini duyma
4. Cihâd
5. Allah için dostluk.

Tohum toprağın altında çürümedikçe, kendinden geçip toprak olmadıkça, filizlenip yeşermez.

Açlıkla, uykusuzlukla, az kelâmla terbiye olmayan, ezilip süzölmeyen nefis, neşv ü nemâ bulmaz.

Kelime-i şehâdetle, namazla, oruçla, hacla, cihadla, emr-i bil maruf nehy-i ani'l münkerle, Allah için sevgi, Allah için buğzla filizlenip meyveye durmaz.

Ruhlar âleminden gelen insan bu dünyâda emr-i ilâhî ile yoğrulmadıkça, kulluk bilinciyle şuurlanmadıkça, canı da çok zor çıkar. Bu âlemde ıslah olmayanların yüzlerine ve arkalarına vurularak canları alınır. Âhirette safâ için bu dünyâda cefâ çekenlerin canı âsûde, rahat olarak arşa yükselir.

Bu dünyânın ötesini düşünmeyen kişinin hâli, ana karındaki çocuğun “*hayâtım bundan ibârettir*” demesinden farklı değildir.

Sırat, Hakk Teâlâ'ya uydukça geçtiğimiz bir köprüdür. Mîzan, yapılan hasenât ve seyyiâtın tartısıdır. Defter, yıllık ticâretin bilançosudur.

Akâid kâidesince el'an cennet ve cehennem mevcuttur. Dünyâ ile âhiretin farkı yoktur. Ana rahmi ile dünyâ, bu âlemlerle âhirete misâldir.

Kabir, Ashâb-ı Rakîm'in üç yolcunun yağmura tutulup girdiği mağaradan Hakk Teâlâ'ya lââyık tâatlerini vesîle kılarak kurtuldukları bir mekândır.

Bu dünyâ mağarasından ancak kişi, Kur'ân ve sünnete mütâbeatle kurtulur. Takyanus'un karşısında tevhid inancını haykıran 7 ashâbın, mağaradan kurtuluşu bundan farksızdır.

Kullukla dünyâsını cennete çeviren bahtiyar kullardan kılsın Mevlâ bizi. (Âmîn)